МИШТА ЛЕЛ КХАШКАРА БАЛХАШ

Ахка хьахилча денз дукха балхаш тIакхийттад механизатораштеи кхаш леладерашта. ХIанз сихленнад дIайийнача хIамашта гIулакх дара балхаш.

Лаьтта леладераша кхетаду: дIайийнача хIамашта шийи ханнахьа гIулакх дар — толама лард хилар. Семилетка тIеххьарча шера лаккхара хьувкъам Iалашбе а гIерташ, вай республика толашагIа йолча колхозашеи совхозашеи дика обработка ю хьажкIашта, шекара свеклана, гидуарграшта, кхыча культураша.

95 эзар совгIа гектар хьажкIаша дIалаьцад колхозийи совхозийи кхаш. ДукхагIча майдашка дика хиннай квадраташ, механизатораша обработка ю урагIеи пхорагIеи. 43 эзар гектар гаргга долча хьажкIий кхашка хьалхара обработка яь яьннай, кхо эзар совгIа гектара тIа — шозлагIа яьй.

Массанахьа лелац свеклаш дIайийнача кхашка дика обработка елга. Шекара свеклана хьалхара обработка елга дизза чакхдаьккхадац Гудермесски района боахамашка мара, аханена шозлагIа а обработка яьй. Ачхой-Мартана, Грозненски, Наьсарен районашка из лоархIамера болх геттара мела лел.

Гидуарграшта дика гIулакх ду Урус-Мартана, Наурски, МалгIабика районий лаьтта леладераша: бокъонца обработка яь баьннаб уж дIайийнача хIамашта, цIенъяь дIаяьхай кхашкара бIеха баьцаш. ХIаьта шалинцаш тIехьабус гидуарграшта обработка яра — царех ахаш хIанз а тIехьа латт механизатораш тIа ца боагIаш, листта халтIадоагIа оасар.

ДIАЙИЙНАЧА ХIАМАШТА ОБРАБОТКА ЯР (ПЛАНАГА ДИЛЛАЧА ПРОЦЕНТАШЦА)

	хьажкIаш	гидуарграш	Шекара свекла
Ачхой-Мартана	23	—	44
Ведана	—	—	—
Грозненски	49	75	45
Гудермесски	63	86	100
МалгIабика	57	100	95
Надтеречни	54	76	—
Наьсарен	29	64	50
Наурски	69	97	—
Ножай-Юрта	12	30	50
Советски	1	—	—
Сунженски	46	90	—
Урус-Мартана	75	100	96
Шаьла	32	47	78
Шелковски	62	85	—
Республике гIолла	45	81	77

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 66 (4079). | ЕРА, 3 июнь 1965 шу. | Мах 2 кеп.

Лакхбе юххьанцарча партийни организацей лоархIам

Юххьанцара партийни организацеш я коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме хьалхарча мугIарашка латтараш а партийни политикеи директиваши кхоачашъяра нах оарцагIбоахараш а. Боккха ба заводий, фабрикий, колхозий, совхозий, учрежденей вахарера цар лоархIам. Дуккхача даькъе, цар балхах тийша да экономикеи культуреи дегIайоалаеча доаха толамаш. Боахам дегIабоалабарцеи кхетама балханеи дувзаденна дола деррига дешаш нийса къоастадар — из да юххьанцарча партийни организацешта хьалхашка латта керттера декхар.

Дукха ха йоаццаш хиннача шоай собранешка коммунисташа белгалдаьхар КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш толамца кхоачашъяра де деза гIулакхаш. ЧIоагIа лоархIам болаш да хIанз цу собранешка белгалдаьха декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсама цхьаккха коммунист юстара латтаргвоаца а хIара коммунист уж кхоачашдара хьинаре оарцагIваргвола а гIулакх вIаштIехьдаккхар.

Дукха я вай республике коммунистий активность лакха йолаш, цар хьокхаме къахьегаш, бригаде, смене, цехе, боахаме латтача гIулакхашта хIара коммуниста ше бехктокхаме лоархIаш йола юххьанцара партийни организацеш. ГIулакх иштта хул хIара денна кхетама болх беш хилча, коллективаца, производстваца, къаьст-къаьстача наьха вахарца, цар идейнии гIулакхашца дувзаденна дола хIара дош партийнии позицешкара къестадеш хилча.

Грозненча нефтемаслозавода коммунисташа шоаш продукце комплексни экономически эффективноста хьакъехьара дош дувцаш юххьанце цу гIулакхо шоай предприятена зе дергдоллашехь а арахецача продукце дикал лакхъе лаьрхIар, шоай продукцена переработка еча волгоградски химикий рентабельно болх бе йиш хилийтар духьа. Юххера а боккха пайда белар цу гIулакхо пачхьалкхенна. Нефтемаслозавод вай республике хьалха латта предприяти я, хIаьта а даьчох кхоачам баь ца Iеш собранешка шоай кхоачамбоацараш гучадоах цар, ерригача коллектива низ производственни декхараш кхоачашдара, хIара къахьегамхочун идейни боарам лакхбара тIаберзабу.

Дика вIаштIехьбаьккха бу организационно-партийни а наха юкъера политически а болх дуккхача колхозийн совхозийн юххьанцарча партийни организацеша а. Дика болх беш я, масала, Шелковски районерча «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза партийни организаци.

ЧIоагIа теркам тIабохийт цо общественни боахам тоабара. Пхе цехови партийни организацена чувоагIаш 70 коммунист ва укхаза. Царех дуккха а дукхагIа бараш фермашка, кхашка, механизатораш болаш балхаш деш ба. Дика йоакхо ю партийни организаце кадраш кийчъяра, колхозхой агротехнически знанеш лакхъяра, социалистически яхь вIаштIехьъяккхара, хьалха латтарий опыт йоаржаяра.

Колхоза экономика лоархIамегIа дола дешаш шийи собранешка дувц партийни организаце, даим йоакхо ю колхозхой къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадодар лохдара, коммунисташ хьокхаме къахьегара, боахама экономика чIоагIъяра тIахьех.

Кхы а дуккха я республике боахамера шоай лоархIам нийса кхетабеш йола партийни организацеш. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра де деза гIулакхаш ханнахьа белгал а даьха, хIанз шерра социалистически яхь а йоаржаяь уж кхоачашдеш ба цар коммунисташ.

Цхьабакъда, дицдалийта йиш яц дуккха партийни организацеш нахацара бувзам эсала болаш, боахаме латтача гIулакхий йоагIача тайпара терко ца еш, коллективана керте отта ца ховш хилар. КIезига дакъа лоац цу тайпарча партийни организацеша производстве, дукхагIа бола коммунисташ конторашка, складашка, кхыча административни балхаш тIа хул. Фу лоархIам болаш хургья коллективе Грозненски районерча «Керда быт» яхача колхоза юххьанцара партийни организаци цун парткомо шийи цехови партийни организацей болх тоабара кIезига йоакхо еш хилча. Пхиъ цехови организаци я цу колхозе, амма парткомо цар лоархIам лакхбац, цар болх тесса битаб, боахама дешаш къоастадеча юкъе озац. КIезига хул партийни собранеш, масала, хьайбай боахамерча цеховой партийни организаце 1964 шера ерригаш а 3 собрани мара хиннаяц, соахка укх шера а цхьаккха саг парте хьа а ийцавац. Колхозхошта юкъе социалистически яхь йоаржаяц, хьалха латтарий опыт дIайовзийтац. Цудухьа боахам шийца яхь лелаеча 1 Мая цIерахча колхозал тIехьа латт производственни хьокхамашка диллача.

Эсала бу болх Шаьла районерча «ХХ партсъезд» яхача колхоза партийни организаце а. Цу организацена чувоагIача 26 коммунистах 8 цхьаннахьа болх беш вац. Эсала ба колхоза партийно-политически болх, кадрашта лерттIа кхетам балара гIулакха йоакхо яц, колхозхошта юкъе а бац боаггIача тайпара кхетама болх. Цудухьа партийни организаце лоархIам кIезига ба колхозе, ледара да боахама гIулакхаш а.

Уж кхоачамбоацараш дIадаха деза. Овлангара хьал тоаде деза коммунисташ производства керттерча участкашка дIанийсбара гIулакх, кадрашта кхетам лулга, КПСС ЦК мартовски Пленума хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдечара коммунистий лоархIам лакхбе беза.

Юрта боахам дIахо сихха дегIабоалабара декхараш кхоачашдара партийни организацей берригa организаторски а идейно-кхетама а болх чIоаггIа тоабе беза. Декхар сенах латт аьлча, из латт колхозхошта, совхозий болхлошта, специалисташта мартовски Пленума решенеши юрта боахам дегIабоалабара парте де лаьрхIача гIулакхий лоархIами бокъонца дIабовзийтарах, уж кхоачашдара берригa юрта боахама къахьегамхой оарцагIбахарах.

Юрташкарча коммунисташта хьалхашка хIанз латтача декхарех керттердар да дIайийнача хIамашта бокъонца гIулакх дара, уж хьувкъаяра, хьайбаш доакъарца Iалашдара, ка бола ялат яуэца кийчо яра берригa колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ оарцагIбахар.

Коммуниста бокъо яц боахама а кхылола а лоархIаме дешаш къестадеча дакъа ца лаца, юстара латта. Коммунисташкара из хьадеха декхарийла я юххьанцара партийни организаци. ХIара коммуниста лоархIам а цун бехктокхам а лакхбе беза, цунна хаьдда участок яла еза Iалашъе, шийи цунах жоп дала дезилга цунна дIа а хойташ. Производства керттерча участкашка коммунисташ дIанийсбара а парте решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахара а даьккъера уж лоархIаме принципаш цIаккха а йицъялийта йиш яц.

ПХЕ БЕТТА ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Производства темпаш совйоахаш ба республика мехкдаьттахой семилетка тIеххьарча шера. Цар ханал хьалха кхоачашъяьй мехкдаьтта даккхареи попутни газ яккхареи пхе бетта план. 30-ча мая делкъел тIехьагIа денз июнь бетта чотах «Iаьржа дешув» тела болабелар уж.

Дукхха мехкдаьтта луш йола массехк скважин болх бе йолаялийтар бахьан долаш, соахка цу ханналца даьккхачунца нийедича 38 процент хIана даьккхадац аьнна дукхагIа даьккхад мехкдаьтта, хIаьта попутни газ — цкъаи ахаззеичул дукхагIа. Къаьстта сиха дегIаух МалгIабикеи «Горскнефтеи» промыслаш. Укхаза мехкдаьтта дукхагIа доаккх 1, 6—1, 7-зза, хIаьта попутни газ—2, 6—4, 4-зза.

Хозахет, пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяьча МалгIабика буровикаша дукха ха йоаццаш Терски дукъах эггара хьалха мела кIалхарча тIоанашкара промышленни мехкдаьтта даьккха. Цо керда перспективаш хьаелл Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доаха промышленность дIахо айяра.

«Грознефта» объединене промыслашка тIа-тIа шерагIа юкъехухьаш латт керда техникеи хьалха латта технологии. Масала, тIоанашта искусственни низ тIабахьара, обсадни колоннашка хи кIедж чуетта перфораци юкъейоалаяра, скважинашка забойшта гонахьарча зонашта поверхностно-активни веществаца обработка яра чотах ер шу хьадоладелча денз 400 эзар тонн совгIа мехкдаьтта даьккхад — лаьрхIа хинначул 50 эзар тонн дукхагIа.

Организационно-технически мероприятеш чакхьяхари мехкдаьтта а газа а хIара тонна яккхарга дIабода мах лехбари бахьан долаш биъ бетта 220 эзар сом ахча кходаьд.

ЧIоагIа хьинар айдаь къахьегаш ба республика мехкдаьттахой пачхахьалкхен плани семилетка тIеххьарча шера тIаийца социалистически декхараши сийленца кхоачашдар духьа. Цар хьа а лехаш юкъекхувл чура кхоачамаши торонаши.

НОРВЕГЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ВИЗИТАЦА А. Н. КОСЫГИН ВОЛЧА ВАХАР

Советски правительства вийха Москве вена Норвеге премьер-министр Эйнар Герхардсен 31 мае визитаца Кремле вахар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин волча.

Беседа хилар А. Н. Косыгинаи Эйнар Герхардсенаи юкъе. Из еча хана цар йийцар шинна а оагIонна хьаштдолаш йола хIанзарча дунен халкъашта юкъерча гIулакхий цхьайола проблемаш а хIаьта иштта советско-норвежски юкъерча гIулакхий дешаш а. ДоттагIал тIехь чакхъяьлар беседа.

(ТАСС).

КПСС обкомеи республика Министрий Советеи

ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРА—ЙИЗЗА КИЙЧО

РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРЕИ ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ КИЙЧЪЯРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

Гуйран культураш чуэца йолаяла юхейнсар дукха ха йоаццашехьа а, дуккхача колхозашеи совхозашеи болх вIаштIехьа ца боаккхаши геттара шортигеи ю ремонт ялаташ чуэца дезача техникана, ялат цIендеча машинашта, транспортни средствашта, складской помещенешта, таразий боахама, тIадоагIача наькъашта, тIехьадоах хьашташ кийчделга.

20-ча мае кхаччалца республике ремонт яь яьннаяц ялаташ чуэцача комбайнех 26 процент мара. Ялаташ чуэцаран кийчдараи къаьстта а кIезига хIама даьд Наьсарен, Гудермеса, МалгIабика, Ведана районий боахамашка.

Цу районашка хIанз а ремонт яь яланза я ахаш комбайнаш, тIехьадоах жаткашта, ялат цIендеча машинашта, транспортни средствашта ремонт елга. Ремонт яь яьннача комбайнех, жаткех цхьа дакъа цIера духьаларча инвентарацеи бийсанна беча балха электросердалонцеи кийчдаьдац.

Дуккхача колхозашеи совхозашеи хIанз а оттаьяц ялаташ чуэцареи кийчдареи балхий планаш, хьатташ яхкара, ялат ийца хлебоприемни пункташка, элеваторашка, складашка ухаргйолча автомашиний наькъий план яц. Дуккхача боахамашка хIанз а эшшача боараме тIаийцадац доагои машинашта хьекхеи даьтташ.

«Сельхозтехника» республиканск объединенеи моттигашкарча цун органашеи тIахьожам эсала лоаттабу ялаташ чуэцача техникана ремонт еча, тракторашта, комбайнашта, автомашинашта, кхыча инвентара ремонт яра хиланза яргйоацача запасной оатхалашца, материалашца лерттIа Iалашъяц колхозаши совхозаши.

«Сельхозтехника» объединене вIаштIехьдаьккхадац колхозашеи совхозашеи шоашка заказ даь ялат чуэца техника — ялат хьокха комбайнаш, тракторни тележкаш, кхыйола машинаш хьалхагIе а боахамашта тIаяхьилга. Шорттига лел дIа-юха лела ремонтни мастерскеш кийчъелга. Колхозашкеи совхозашкеи «Сельхозтехника» районни объединенешка хIанз а эшшача боараме Iалашъяьяц комбайнашта, жаткашта, кхыча машинашта эггара чIоагIагIа эша запасной оатхалаши инструменташи.

ВIалла а сатоха йиш йоацаш гIулакх да трактораша, комбайнаша, автомашинаша рядкови жаткаша шин сменах болх бергболаш царна механизатораш хулийтилга дуккхача боахамашка бехктокхаме ца хеташ леладар.

Къахьегама овсарле лакха йолаш болх бара механизаторски кадрашта хиланза даргдоаца производственни культурно-бытовойни гIулакх геттара во леладу парте райкомаша, райисполкомаша, районни юрта боахама производственни управленеша, совхозий директораша, колхозий председателаша, отделеней управляющеша, юххьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Дуккхача районашкара автомобилий наькъаш геттара во да. Ялаташ чуэца доладала кIеззига ха мара йиса йоаццашехьа а, автомобильни наькъаш дехкареи царна ремонт яреи управлене де дезар дац уж лар тIа дахара гIулакха.

ЛоархIаме да ялаташ хьокха ханаш ца тиллийтар, хьалкхедаь ялаташ лоацача ханашкеи дикеи чуэцар. Цу тIа а, ялат доаде йиш яц из хьоккхача, хлебоприемни пункташка а колхозийн совхозийн ялаташ чулоаттадеча складашка а дIакхухьача хана.

ТIахьожам ца хилар, учет вIаштIехьъяккханза хилар бахьан долаш дукхха ялаташ лечкъадаь моттигаш яр дIаихача шерашка цхьадолча боахамашка. Из кхы хила йиш йолаш дац.

Районашка, колхозашка, совхозашка хIанз а оттаьяц севооборотий кхашка гуйран ялаташ дIадера 1966 шера чуэцаргйола гурахьи бIаьстан юххьеи дIайовча культурай фу дIаоттадара планаш. Деррига даь даьннадац дIайийнача хIамашта апробаци яра.

Дуккхача районий юрта боахама производственни управленеша, парте райкомаша, колхозийн совхозийн партийни организацеша эсала лелабу ялаташ чуэцараи кийчдараи кийчо яра болх, цу гIулакха низаш оарцагIдахац.

Ялаташ чуэцараи кийчдараи кийчо еча цIенхашттара кхоачамбоацараш хилара бахьан да иштта юрта боахама министерстваи «Скотооткорм» яхача трестеи оагIонгахьара организаторски болх эсала хилар.

Ялаташ чуэцара кийчо во яри из вIаштIехьа ца даккхари бахьан долаш цхьаццадолча боахамаша дукха ялат доа а деш, ялаташ кийчдара план кхоачаш а ца еш, фуца шоашта бизза кхоачам а ца беш, юкъара хьайбаш концентрированни доакъараш доацаш а дуташ, дIаихача шерий гIалаташ юха кердадоах.

КПСС цхьайолча райкомаша а колхозийн совхозийн юххьанцарча парторганизацеша а кIезига юкъекхухь къахьегама хьокхамаш лакха хилийтара наьха материальни безам тIабахийтара принцип, вIалла а ла йиш йоацаш мело ю ялаташ чуэцилга толаме чакхдаккхара кийчо еш наха юкъе массово-политически болх боаржабара, лерттIа вIаштIехьдаккхац отделенешка, бригадашка, звенешка, механизаторашта юкъе агитколлективашеи культпросветучрежденешеи болх белга. Дуккхача бригадашка, отделенешка лерттIа вIаштIехьдаьккхадац общественни кхача кийчбелга, хIанз а хьайийлаяц берий яслеши берий майдаши.

КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои партийни, советски, юртбоахама, профсоюзни, комсомольски организацей, колхозийн совхозийн кулгалхой, специалистий керттера декхар лоархI ялаташ шоай ханнахьеи дикеи чуэцар юртбоахама продукташ кийчъяри хIаьта иштта юрта боахама болхлоша 1965 шера тIаийца социалистически декхараш кхоачашдар.

Юрта боахама министерство, «Сельхозтехника» республикански объединени, «Скотооткорма» трест, «Грозвино» объединени, опытни юртбоахама станци, парте райкомаш, районни юрта боахама производственни управленеш, совхозий директораши колхозий правленеши, юххьанцара партийни организацеш декхарийла я ялаташ чуэцара укх гаргарча деношка йизза кийчо яра данза даргдоацар де. Цу гIулакха ялаташ хьакха доладалале 10 ди хьалха хIара боахаме отта а яь, чIоагIъе еза ялаташ чуэцара балхий планаш, уж дIакхачийта еза хIара бригадага, звенога, агрегатага, цар тIа оттаде деза комбайнехи жаткаехи групповой методаца пайда эцилга.

Цу юкъа массайолча районашка чакхъяккха еза ялаташ чуэцара колхозаши совхозаши кийча йий хьожаш вIаши еш йола проверка. Проверка итогаш ювца еза ялаташ чуэца доладалалехьа еча районни совещанешка.

10-ча июнал тIехьагIа ца йоалийташ кийчъяь яха еза ялаташ чуэцаргдола еррига машинаш, ремонт дикагIа хилийтара къаьстта теркам тIа а бохийташ. Шоай ханнахьа кийчъе еза Iодижа ялаташ чуэцаргдола приспособленеш, ча кхашкара Iоъарадахара эша мушах яьи тIехьатувсеи волокушаш, стогометателаш, таразий боахам, ялата-бобови культураш хьаккхари ардари къаьста а долаш чуэцара косилкаш кийчъе еза.

Шин сменах болх бергболаш механизатораш хилийта беза агрегаташ тIа болх бе. Ялаташ чуэца доладалале кийчъе еза еррига автопередвижной ремонтни мастерскеш, хIаьта иштта ялаташ чуэцача хана агрегаташта технически новкъостал делга Iалашдара мел эша оатхалаши ремонтни материалаши хилийта еза.

Ка бола ялаташ, массаза а санна, хьаккхари ардари къаьста а долаш, юкъ-юкъера, уж кхачарга хьежжа чуэца деза. Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча денношке а денз Iалашде деза ялат чуэцача хIара машинах балха овсарле лакха йолаш пайда эцилга, механизатораша дийнахьареи сменнии нормаш кхоачаш а тIехкхоачаш а елга, организационни, технически, кхыча бахьанех машинаш сайца латтарггйола гIулакх хилийта мегаргдац. Деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача хIара жатко 35—40 гектарал кIезигагIа доацаш ялат хьакха деза, комбайна — 20—25 гектарал кIезигагIа доацаш.

Ялаташ чуэца доладалалехьа вIаштIехьдаккха деза гуйран ялаташ гонахьара хьокхилгеи юкъера хьокхаш наькъаш доахилгеи, цIерагахьара кхерам ца хилийтар духьа ялатий кхаш гоннахьара оахилга.

Чакхдоаха балхаш дика дой хьожаш цIенхаштта тIахьожам оттабе беза, комбайнаш, жаткаш бакъахьа нийсъяра къаьстта теркам тIа а бохийташ, юхкаш лакха ягIийташи юкъе йовкъаш юташи хьакха мегаргдац ялаташ. Ялаташ чуийца даьина кхаш хьаэцаш хила деза: колхозашка — бригадирашкара колхоза председатела, совхозашка — отделене управляющегара совхоза директора хIара пхи ди массаза доал цкъазза.

Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча денношке а денз вIаштIехьдаккха деза пачхахьалкхенна ялат дIалулга, колхозои совхозои пачхахьалкхен план а социалистически декхараш а кхоачашдалцца цар ялаташ кийчдеча хIара денна дакъа лоацилга Iалаш а даь.

Ялат хлебоприемни пункташка, хьатташка, ялатий складашка цахаддаш дIаувзийтара эшшача боараме автомашинаш хилийта еза комбайнашта. Автотранспорта нийсса комбайнаш тIара ялат дIаоззара пайда эда беза тракторни прицепех, хIаьта иштта колхозийн совхозийн гужевой транспортах а.

Ялаташ чуийца далларца вIаштIехьдаккха деза пожнивной культураш дIаювлга а хIаьта иштта гуйран ялаташ дIадера ах пара хьисапе лаьтта кийчделга а.

КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои юрта боахама министерство, «Грозвино» объединени, «Скотооткорма» трест, КПСС Райкомаш, районни юрта боахама производственни управленеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла баьб 1965 шера гурахьеи 1966 шера бIаьстан юххьеи районированни сортий дикагIа долча сортовой фуца дIаера бизза кхоачам болла хIара боахаме ялатий, ялата-бобови, кхыча культурай фу дIаоттаделга Iалашде.

Ялаташ чуэцаш латтача ханна вIаштIехьдаккха а бутт ха ялалехьа чакхдаккха а деза фу цIенделга, дIадувча кондицешка из кхоачаделга. ДIаоттадаь бакъахьа лоаттабелга а республикански ялата-продуктай управлени декхарийла я ялаташ чуэца доладалалехьа элеватораш, складаш, ялат докъадергаш, ялат цIенду машинаш, электронизаца болх бу, таразий, лабораторни оборудованни инвентари ремонт яь яккха а кийчъе а, цар чу лазар хургдоаца гIулакх вIаштIехьдаккха. Массанахьа а цхьатарра ялат кийчдеш долча хана денна а бийсанна а заготовительни пункташа болх бергболаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх, Iойоассаеча хана транспорт гоае мегаргьяц, кийчдеш дола деррига ялат тIера ца доалийташ лораде деза.

«Сельхозтехника» республиканск объединени декхарийла я 5-ча июнага кхаччалца йолча хана ялаташ чуэцача машинашта ремонт чакхъяккхара эшаш йола запасной оатхалаши материалаши тIая а хIаьта иштта кхашкарча хьалашка машинашта ремонт яран технически гIулакх даран эшшача боараме оатхалаши материалаши хилийта а. Ча арадоаха волокушаш кийчъяра эшшача боараме аьшка муш бе беза.

Ка бола ялаташ чуэцача, кийчдеча, силос хьоккхача, шекара свекла чуэцача хана пайда эца беза колхозий, совхозий, автомобильни транспорта управлене, промышленни предприятей, кхыча организацей автотранспортах, тракторни автомобильни прицепех.

Ялаташ чуэцача яхийта къоастаяь автомашинаш ялат чудохка кийчъе а шин сменах болх бергболаш царца шофераш хилийта а беза колхозий, совхозий, автомобильни транспорта управлене, промышленни предприятей кулгалхоша. Ялаташ чуэцача хьожаяь автомашинаш шоай ханнахьа кийчъяраи царех пайда нийса эцараи хьалхара бехктокхам тIабожабаьб колхозийн совхозийн автобоахамий, районий юрта производственни управленей кулгалхошта.

Респотребсоюза торговле министерство декхарийла я ялаташ чуэца доладеннача хана ца хилча даргдоаца товараш духхьал кхашкарча станашка, тракторни бригадашка, ялаташ дIачуийдеча пункташка дохкилга вIаштIехьдаккхa. Колхозийн совхозийн кулгалхошкара хьадеха деза ялаташ чуэцаш боахкача -наха- общественни кхача кийчбелга, ялаташ хьоккхача агрегаташ тIа болх беш болча наха бIайха кхача хилийта беза кхай тIа, уж болх беш боахккача моттиге, хIара колхозеи совхозеи ахкан хана берий яслеши берий майдаши хьаелла еза.

УнахцIено лораяра министерство, культура министерство, юрта боахама министерство, парте райкомаш, колхозийн совхозийн юххьанцара партийни организацеш декхарийла я колхозхоштеи совхозий болхлоштеи уж болх беш болча бригадашка а кхашкарча станашка а деш дола медицински культурнии гIулакх тоаде.

Парте райкомаш, райисполкомаш, районий юрта боахама производственни управленеш, юрта боахама министерство, «Грозвино» объединени, «Скотооткорма» треста, колхозийн совхозийн кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я ялат хьатташка долчеи дIаувзачеи хана из ца дойтар духьа чIоагIа тIахьожам оттабе; ялат хьоккхача, хьалъэцача, дIакхухьача хана из ца дойтар духьа лаьрххIа къовсам лоаттабе; ялаташ лечкъадеши доадеши дола гIулакхаш дIадахара де дезар де. Из гIулакх кхоачашдар духьа теркам тIабохийталба нийса учет лелаяра, таразаш увзараш, хьаттий, ялата складий заведующеш хьахаржара. Ялаташ лечкъадеш хийна еррига моттигаш сихха тахка а бехке бараш эггара чIоагIагIа долча советски законаша яххача тайпара бехктокхаме оза а беза общественни порядок лораяра министерства, судо, прокуратуро.

КПСС райкомаш, районий юрта боахама производственни управленеш, колхозийн совхозийн партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я колхозхошта, совхозий болхлошта, юрта боахама специалисташта юкъе беш бола массово-политически болх чIоагIбе, хьалха латта опыт ялаташ чуэцача шерра юкъеяхьа.

Шерра социалистически яхь вIаштIехьъяккха, ялаташ шоай ханнахьеи тIехдикеи чуэцарах материальни поощрени елга дIадоладе деза. ХIара деннеи бийсаннеи цкъазза яхьа итогаш е, «молния» яхача къахьегама листокашка, плакаташка, стендашка, фотогазеташка, пенцарча кепа йоазон тIа уж хьахьувкха еза. Кхоачамбоацарашта критика яран уж ца хилийтаран бизза пайда эца беза гойтара агитацех. Къаьстта уйла тIаяхийта еза ялаташ чуэцача моттигашка дIа-юха лелача клубех, кинох, библиотекех, культпросветучрежденей агитбригадаех, художественни самодеятельноста коллективаех.

Республика, городий, районий газеташта, радиовещанеи телевиденеи комитета тIадиллад керттера уйла шоай ханнахьеи дикеи ялаташ чуийца даха аьнна къахьегамхой оарцагIбахара тIайохийтилга, хьалха латта опыт ханнахьа зувлгеи из шерра дIайоаржаелгеи, къаьстта листокаш арахецилга а радио-телепередачаш вIаштIехьйоахилга, ялаташ чуэцачеи кийчдечеи нийслуча кхоачамбоацарашта чIоагIа а принципальник критика елга.

ТЕХНИКА КИЙЧА ХУРГЬЯ

Дукха ха я Грозненски района «Новый быт» яхачеи ЦхьоалагIча мая цIерахчеи колхозаша шоайла яхь лелаю. Дика традици я цу боахамашта юкъе эттар — тIехьабусарашта новкъостал дар. Сихха де деза балхаш хьатIаэттача хана уж кхоачашде хIара артель кийча йий хьожаш вIаши тохкамаш ду. Цу шин колхоза викалаш укх деношка а хьежар боахамаш ялаташ чуэца кийча дий.

Хьежача гучадаьлар, яхье яьннача колхозий къахьегамхой ялаташ чуэца кийча хилар.

Лоацача ханашка а ца дойташ а ялаташ чуэцар — ишта я шинна а колхоза коллективай уйла. Колхозаш ялаташ чуэца кийча йий хьожача хана тхона гучадаьлар, «Новый быт» яха колхоз цу балха кийчъенна хилар. Колхозе мел йола комбайнаш, тахан балха араяха езе а, тоаяь кийча я.

Ялаташ чуэцаш йоаккхаргйолча ханна лаьрхIа технологически карта оттадаьд колхозе. Цу тIа оттадаьтох, 10—12 дийнахьа чуийца дала дезаш да ялаташ. Ялаташкарча хьалашка хьежжа хьоккхашехьа а оардарг а да уж, хьаккхари ардари къаьста долаш а эцаргда чу, хIара кхай тIа массехк комбайн цхьана а лелаеш — групповой методаца, хIаьта цо а шийи аргIанна йиш хулийтаргья царна деш дола гIулакхаш аттача даха.

Еррига жаткаш тоаяь яьннай «Новый быт». Уж пхиъ я колхозе — ЖБ-4,6 яхаш йиъ тIехьатувса ЖВН-6 яха цаIи. Уж ерригаш а ка бола ялаташ хьекха Iодохкаш хургья.

«Новый быт» яхачеи ЦхьоалагIча мая цIерахчеи колхозашка дика йоакхо яьй ялаташ чуэцача хана механизаторашта культурно-бытовой гIулакхаш дара. Колхозий клубашка вIашагIъехкай ялаташ чуэцача хана кхашкарча станашка хан-ханнахьа концерташ увттадергдолаш йола агитбригадаш. Ялаташ чуэцаш болча колхозхошта бIайха кхача кийчбелга вIаштIехьдоаккхаргда.

Шинна а колхозе хIанзле а кийчъяьй хьатташ, тоаяьй ялаташ цIендеш а тIадотташ а йола машинаш, цIенъяь дIаоттаьй ялаташ чулоаттаду складаш.

Ялаташ чуэцара доккхий кийчон балхаш даьд ЦхьоалагIча мая цIерахча колхоза механизатораша а. Укх аьхки цига чуэца дезаш 5210 гектар ка бола ялат да. Деррига балхаш 10—12 дийнахьа чакхдаха лерхI колхозхоша. Цу гIулакха тоъам балла техника йолаш я колхозе. Дукхха комбайнаши жаткаши хIанзле а тоаяь а яьнна кийча латт. Цхьабакъда, ялаташ чуэцача болх бергбола еррига техника тоаяь баьннабац ЦхьоалагIча мая цIерахча колхоза механизатораш. Проверка еш тхо хиннача дийнахьа 18 комбайнах ялаташ чуэца бокъонца кийча хиннараш 15 мара яцар, хIаьта СК-3 яха кхо комбайн тоаеш яр. Ялаташ хьакха кийча яцар ЖР-4,9 яха кхо жатка а. Цу балха чIоагIа сагота ба колхоза механизатораш. «Юхейисача техникана 5 июнь хьатIакхачалехьа ремонт яь баргба механизатораш.

Ялаташ чуэцара дика уйла яь план оттаяьй колхозе. Ялаташ чуэцача хана эггара бехктокхамегIа йолча участкашка коммунисташ оттабергба. Белггала аьлча, хьатташка заведующеш хургба коммунисташ Голованов Петри Солтаев Хьамзати. Арен кемай штурвале оттаргба коммунисташ — П. Блохин, Д. Коротичин, М. Велидин, М. Доберов, комсомолец В. Музаев, кхыбараш.

Керда хьадаьнна ялаташ хьачуэцара дика кийчо яьй ЦхьоалагIча мая цIерахча колхозе. Ялаташ чуэца долалуча хана укхаза болх беш хургья чухьа ялаташ цIендеши къоастадеши мел ду балхаш бокъонца механизаци яь хургдолаш йола типови ялатий склад. Цо йиш хулийтаргья колхозхой къахьегам дикка аттача баккхеи пачхахьалкхенна цIена ялат дIателеи.

Колхозий механизатораш чIоагIа раьза боацаш ба «Сельхозтехника» объединене болхлошта. Цун базашкара хIанз корадоагIаш дац жаткашта эша пальцаш, комбайний аккумулятораш, кагегIа йола транспортераш, кхыйола оатхалаш. Къаьстта чIоагIа эш механизаторашта аккумулятораш, хIана аьлча ялаташ чуэца доладенначул тIехьагIа бийсанна а тIехьа де лерхIаш ма дий балхаш, тIаккха сердало ца хилча мишта булургба из? ТIехьа а йийза токхайича мара йолаялийта могаргдац комбайн а нагахьа санна аккумулятор ца хуле.

ВIаши колхозаша яьча проверко хьахьекхар ялаташ чуэца уж кийчъенна хилар. Проверка йолча хана механизатораша вIаши дика хьехамаш дора, нагахьа санна уж кхоачашдича ялаташ чуэцара балхаш дика чакхдахара новкъостал дергдолаш дола.

Ялаташ сихеи доа ца деши чуэцара мел эша торонаш йолаш ба гха колхозий механизатораш.

Проверка еш хиннача бригада членаш: А. Н. ЮДИН — «Новый быт» яхача колхоза № 2 йолча тракторни бригада бригадир, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни механизатор; Г. Г. ЖУКОВ — ЦхьоалагIча мая цIерахча колхоза № 1 йолча тракторни бригада бригадир; М. ИСАЕВ — «Новый быт» яхача колхоза комбайнер; А. ПЕНЬКОВ — «Сердало» газета штате воаца корреспондент.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПРОПАГАНДАХ ПАЙДА БАРГБОЛАШ

Лекционни пропаганда идеологически балха лоархIамера участок йолга дика кхета а деш «Гудермесский» совхоза партбюрос а отделеней партийни организацеша а керттера теркам тIабахийтаб цу балха. Ешаш йолча лекцей идейни боарам лакха хургболаш нахалдаш тIахьожам лоаттабу. Укх шера дIабахача биъ бетта тха совхоза лекторски группо 96 лекци йийшай.

Лекцеш ешарали докладаш ярали совгIа тха активисташа экономически, литературни, атеистически темах кагирхошта, читателашта лаьрхIе сайренаш ю.

Масала, укх шера хьалхарча кварталe «Ленина идеяш яхаш а котъюлаш а я», «Сенах латт Вселенни», «Кхыча мехкий разведкай тийша болх а советски наьха фийлал а» яхача а, иштта кхыйолча а темаех йола сайренаш яьй. Ешача лекцей, еча доклади тема тайп-тайпара я, хIаьта юкъеозаш бола лектораши докладчикаши теоретически дика кийчбенна новкъостий ба.

Политически а экономически а просвешене сете дешаш 105 саг вар, хIаьта царех 41 семинарски группашка дийшад. Занятешка дика кийчбаде, доагIача бесса жопаш телар коммунисташа ин. М. Мамаева, Ш. Элисултанова, М. Радуева, Х. Закарьева, иштта кхычар. КПСС ЦК мартовски Пленум чакхъяьнначул тIехьагIа пропагандистий беррига болх совхоза къахьегамхошта пленума решенеш дIайовзийтара тIаберзабаь ба. Оаха йийшар «Мехка юрта боахам сихха дегIабоалабара дина дарг доацар», яхача темах лекци. Гулбеннарашта дукха хаттараш деш чакхъяьлар лекци. Иштта дика чакхъяьлар фашистски Германи эшаяь Советски Союзо яьккхача котален 20 шу дизара хетаяь лекцеш. Лакхе белгалъяьхача темаех лекцеш йийшар, беседаш йир совхоза мастерскешка, отделенешка, бригадашка, фермашка.

Лекцей чулоацам лакхбара, лекционни болх тоабара хьинаре къахьегаш я тха партийни организаци. Лекцеехи политпросвещене сете дешарахи боала пайда гуш да укх масалах:

Кхебеш бола хьувкъам лакхбалара совгIа юртбоахама продукци яккхарга дIалодар лохдара, доагор. ахчан средствашкхоярa дIайолаяьча социалистически яхьа керте эттар семинарски группашка дакъа лоацаш бола коммунисташ.

ШоллагIча отделене механизаторашa — коммунисташа ин. С. Умаханева, В. Халиева, Ш. Эльдарова, кхоалагIча отделенерча М. Магомедова, Ш. Эскиева, цхьоалагIча отделенерча Х. Радуева, Р. Решидова, кхычар 150 процент тIеххкоачашъю денна йола план. Къьастта чIоагIа терко ю коммунисташа хьувкъам чуэцара техника кийчъяра.

Лекционни пропаганда доккха новкъостал ду тхона семилетка тIеххьарча шера план толамца кхоачашъе, кхашкара дерригa балхаш ханнахьа чакхдаха.

В. МУНАЕВ,
«Гудермесский» совхоза партбюро секретарь.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

Карабулака бурув деттача контора партийни организаце чIоагIа теркам тIабахийтаб 1964 шера сентябре хиннача отчетно-хоржама собране коммунисташа белгалдаьхараш кхоачашдара. Къахьегама дисциплинеи хIаьта ишттаавареш хургйоацаш болх бара правилаши дукха телхаеча вышко-монтажни цехе кхетама болх во бу, яхаш, цхьаболча коммунисташа яь критика нийса ер.

Балха тIа чIоагIа Iаткъаш да юкъера е лакхера дешар дийша а боацаш практика хиларах лакхбаь бурув детта мастераш хилар. Царех дукхханешта производства экономика йовзац.

Болхлоша балхаш тIа дувлийта гIалаташ дIадахара дикка болх бир партийни организаце.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара де дезараш белгалдаьхар, уж кхоачаш дергдола нах къоастабир, ха оттайир.

47 сахьата программа а йолаш курсовой мероприятеш чакхъяьхар партийни бюрос бурильщикашцеи пар помощникашцеи. Технически бокъонаш мишта кхоачашъе еза, авареш хургйоацаш болх мишта бергба яха дешаш дар курсашка Iомадаьраш.

Уж курсови мероприятеш кхоачашъе декхарийла вир бурув деттача контора директор, воккхагIа вола инженер, кхыбола опыт йола специалисташ. Рационализацехи изобретательствахи дола закон, экономиках, Советски союза чурчеи доазол арахьарчеи политиках дола дешаш а дар программана юкъе.

Хьийга къа зехьа довнзар. Пулакхаш теаделар. Эгтара халагIа йолча участкашка, хIаьта тахан а цу халагIа йолча участкех лархIа мегаргйолаш я кердадар карадерзаду цех, цига коммунисташ хьожабаьб. Партийни группаца цхьана партийни бюрос цу цеха болх тоабар духьа пропабал хьожавир коммунист Василий Фролкин, цеха начальникалла буровой мастер хинна М. С. Яшин, мастералла Н. В. Рядьков.

Бригадни собранеша новкъостал а деш, кулгалхошца цхьана боагIача боарамах болх бу партийни группа дисциплина телхаерашцеи балха ца ухарашцеи. Балхеи балха воалача ханеи халданза къаракъ меларах буркомои бригадни собранеи оттадирах балхара дIаваьккхар З. Гедтов.

Цхьаькха ер а да. Къонача болх лоцо Окунева хьалхара сесиг йита шоллагIъяр йоалайир, тIаккха дукха ца говш зIамига бер долаш из а йита кхоалагIа йоалайир. Партийни группа дукха болх бе бийзар из нийсача новкъа ваккхара. Юххера а коммунистий толам баьлар. ШоллагIа сесаг юха а йоалаяь дика болхло а хинна дIавахар Окунев.

Коммунисташа дика тоабир цеха болх а.

ТIех дика болх бу мастера — коммуниста Б. Ф. Касакова кулгалдеча бурув деттарий бригадо.

Бурув тохара шера план хIанале 78 процент кхоачашъяьй цу бригадо.

Б. Ф. Касакова бригадал дукха тIехьайисан В. В. Бунеева, А. П. Золина, Ал—Ф. Панфилова, В. К. Шерокоступа, иштта кхыбарий а бурув детта бригадаш. Шера план 50 процент кхоачашъяьй цу массайолча бригадаша.

Къьастта белгалъяккха еза В. К. Шерокоступа бурув детта бригада. № 46 йолча Юрской скважине хинна авари дIа а яьккха хIанз из карайрзае кийчлуш я из. Из карадерзаяр бокхха лоархIам болаш да цу участкана хинна па Iен ерригача республикана а.

Бурув деттача контора ерригача бурув деттача бригадай коллективаша цхьа барт болаш болх барах торо хилар 18 май хьатIакхачаш ханал шийтта ди хьалха пхе бетта план кхоачашъе. 16 эзар 800 бIаь метр бурув теха чакхбаьннаб уж, парех 700 метр зIамагIа долча оттащца а тохаш.

Уж толамаш даха торо хилар цу ерригача участкашка кулгалдераш коммунисташ хилар бахьан долаш. Царех дукхагIа бараш производстве хьалха латтараш ба. 35 коммуниста коммунистически къахьегама сийлен цIераш еннай. Царна юкъе ба буровой мастер В. К. Шерокоступ, прораб нов. Фролкин, монтажникий бригадир Калинин, инструментальщик Н. И. Мещеряков, бурильщик А. Й. Гурин, токараш И. С. Гоголева, М. И. Маркова, кхыбараш.

Производства, хIаьта иштта хIара болхлочун гIулакх довза гIерт бурув деттача контора партийни организаци.

«Къахьегам вIаштIехьбаккхара лаькъера коллектива юкъера мастера роль лакхъярах», «Сунжанефта» НПУ парткома решенеш кхоачашъярах», «ВОИР-а юххьанцарча организаце балха юкъе коммунисташа дакъа лацарах», «Комсомольций балхах», иштта кхыдарех лаьца каст-каста дешаш уйттаду партийни собранешка.

96 коммунистех — 45 пропагандисти агитатори ва, парех ва Н. Рядько, А. Шеянов, К. Терлецкий, кхыбараш. 25 коммунист пенгазетэ балха юкъе дакъа лоацаш ва. Масала, Б. Касаков, А. Гурьев, А. Бакалюк, В. Кирин.

1965 шера 32-нел совгIа рационализаторски предложенеш еннай рационализатораша-коммунисташа. ДикагIа бола рационализатораш ба А. Гоголев, В. Горбунов, В. Кальянко, А. Котосанов.

Тха бурув деттача конторе хIанз эгтара халагIа йола участок кердадар карадерзадара цех я, цунна тIаберзабаьб администраци партийни болхлойи беррига теркам. Из йолалийтара мел эшар ду.

Из кхоачашде коммунистий низ кхоачаргба аьнна хет.

А. ЛИТВИНЕНКО,
бурув деттача Карабулакски контора партбюро секретарь.

Бехктокхаме а лоархIаме а ха

ЙиьлагIча сезоне (1964 шера) шекар арахецара план 100 процент кхоачашъяьй тха заводо. Завод пхелагIча сезона (1965 шу) кийчлуш я, ремонт графиках ю. Иштта, масала, ремонт яра план 15 май тIакхоачаш кхоачашъяьй 100,6 процент. Ремонт яра балхаш ехкача ханел хьалхагIа а дика а кхоачашдеш хьайоагIа коллектив.

Завода парторганизаце тIайийрзза чIоагIа наха юкъе кхетама болх беш хилар бахьан долаш коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеш 7 бригада, 2 участок, къаьст-къаьста 16 саг — верриг а 84 саг ва заводе хIанз.

Кхачан промышленноста Краснодарски управлене комиссе баьча тохкамо бакъдаьд керттерча механика нов. И. И. Головко участке 15 май тIакхаччалца даь ремонтни балхаш дика хилар. Иштта дика лаьрхIар, нов. Магометмерзаев Адама кулгалдеча теплотехника отдела даь ремонтни болхаш а.

ДикагIа бола хьалха латтараш белгалбаьб: нов. Солтамурадова кулгалду монтажникий бригада, нов. Пахаева кулгалду слесарий бригада, нов. Мамуева бригада, нов. А. Милаева кулгалду электрикий бригада, керттера энергетик нов. Тонкошкуров волаш йола еррига а электроцех, дукха а кхыбараш.

Нохч-ГIалгIай шекар доаккхача завода кулгалхоша белгал а даь, кхачан промышленноста управлене чIоагI а даь дола 27 гIулакх да 1965 шера завода производствени болх тоабара чакхдаккха лаьрхIа. Царех кхоъ хIанзлехьа а чакхдаьккха даьннад, ялх хIанз чакхдоаккхаш латт.

Дуккха кхоачамбоацараш а да завода балха юкъе. Царех керттера дараш да парторганизаце, профсоюзни организаце, администраце дIададахача шера продукцега дIабода мах лохбелга Iалаш ца дарал совгIа, из планах лаьрхIачул 480 эзар сома лакх балийта хилар. Из хиннад производствана кулгалдерий бехка, къаьстта а технологий, цу участкаш тIа оттабьча наьха бехка а инженерно-технически кулгалдерийи партийни, профсоюзни организацейи оагIонгахьара тIахьожам во хилар бахьан долаш а.

Керттерча даькъе из хиннад дIамехкоча патока, жома юкъе дуташ шекар доадар бахьан долаш. хIаьта цу гIулакха бизза бехке бараш технологаш, лабораторе болхлой а ба. Шекар лечкъадеш а моттиг хиннай, хIаьта цунна дукхьал а къовсам мела лоаттабаьб.

Долаш за материалаш, оборудовани кхом боацаш лелаелга а хIаухийтилга а.

Белгалдаккха дезаш да, алапеш оттаьнча фондал тIех дIаахийта хилар. Из завода планови отдели бухгалтерии мела хилар бахьан долаш хиннад.

Мела вIаштIехьдаьккха да партийни кхетама а организаторски а болх бара гIулакх. Парторганизаце вIалла леладеш а дац кадраш хержаш къестаяреи йоагI-йоагIача дIаувттаяреи гIулакх. Хьалха латта производственникаш парте мутIарашка кхувлара гIулакх ше-шегIа лела дита да. Пен тIарча кепа йоазон болх мела ба. Пенгазет хадданза шийхан-ханнахьа арадувлац, хIаьта молнии крокодили ремонт еча юкъагIа вIалла ара а дийнналац. Беррига а коммунисташ бац общественни балха юкъеэза. Администраце боахама балха тIахьожам лелабара йола парткомисси болх беш яц.

Цу дерригнена бехке я хьалхарча аргIанна партбюро, цул тIехьагIа еррига парторганизаци а.

Завода эгтара лоархIамегIа а бехктокхамегIа а йола ха я хьанзараяр. Цунга хьежжа тоабе беза завода болх, лерттIа кийчъе еза завод кердача сезона.

А. АЛИРОЕВ,
персональни пенсионер, Нохч-ГIалгIай шекар доаккхача завода партбюро член.

ХЬАШТАШ ДИЗЗА КХОАЧАШДЕРГДА

МалгIабикерча быткомбината коллектив наьха хьашташ кхоачашдара хьинаре къахьегаш я. Шерагара шерага дукхагIа хул наха тхогара дIадехараш. Из кхетаду хIара болхлочо, чIоагIа къовсам лоаттабу продукце дикал лакхъяра.

Хьалха дукха кхоачамбоацараш нийслора тха балха юкъе. Лоха яр арахецача продукце дикал, наха гIулакх дара культура. ДIахо гIулакх иштта хила йиш йоацилга кхетадир предприяте болхлоша. Хьалда йола мероприятеш балха юкъейихьар. Цудухьа дикагIа да укх шера доаха къахьегама толамаш, дикка лакхъеннай арахецача продукце дикал. Шийханнахьа кхоачашду наьха заказаш.

Укх шера валови продукци арахецара биъ бетта план 104 процент кхоачашъяьй комбината коллективо. Дика кхоачашйир из план хIамаш тегачеи кога гIирса ремонт ечеи мастерской коллективаша. Къаьстта дика къахьегаш ба мастераш Спутник Лидия, Саутиева Зати, Стекольщикова Маргаритта, Аушева Люба, кхыбараш. Царех хIаране сменах норма 115—120 процент кхоачашъю.

Тха городе йоацаш яр хIамаш химически цIенъеш йола пункт. Цудухьа дукха жалобаш ухар тхога цох лаьца. Дукха ха йоацаш хьайийлай хIамаш химически цIенъю пункт. Цул совгIа хьайийлай сахьаташ тоаду пункташ, фотоателье.

Бахача наха къаьстта чIоагIа лоархIаш я нахагара заказаш хьайидара дIа-юха лела бригада. Цу гIулакхо дикка атто ю заказчикашта. Цул совгIа массайолча хIамаш тегача мастерскешка барзкъаш доаха истолаш да.

Тха коллективо дош деннад тIайна декхараш ханал хьалха кхоачашде, наьха заказаш сихеи лакха дикал йолаши хилийта. Цу гIулакха беррига низ тIабахийта къахьегаш ва хIара болхло.

И. МЕРЖОЕВ,
МалгIабика горбыткомбината директор.

Хатар тIехьашка даьлар

Геттара Iуйрийна ший балха яхаяр «Октябрьнефта» НПУ болхлой Iалашон отдела № 23 йолча тика тIа латта Макалова Зайнап. ЦIагIа йисар нийс шу хьаьнна цун йиIиг Эльза. ЦIа пхьалха даьккха ше яьначул тIехьагIа, ший дикача гIулакхаца нана сIадйига дагадехача йиIиго кулгех хьекхача гатана, мерех хьекхача йовлакхашта, наьна косынкана аьшк тоха лаьрхIалар. Электроаьшк дIачу а елла, цхьан «минута» дIаараьйнай из, цига ший ханнара аIигаш а нийсъенна, парца ловза йолаеннача уккхана дIачуелла йоалла аьшк йицъенай. Проводаш лота а денна, цIи яьннай... Из сихха йоаяь яле а, цун лараш ейнац. КIезиг-дукха ремонт е езаш яр квартира, хIаьта керттердар — цIагIара Зайнапеи цун беррийн хIамаш чуйола тIоаргац дагар.

ЦIен да а воацаш, зIамигача шин бераца йиса Зайнап тешаме а цIенъ а болх беш хьайоагIа. «Тха Зина!» оал цунах хIамаш эца ухараша, сий ду цун.

ШоллагIча дийнахьа, делкъийга перерыв йолча хана № 23 йолча тика директора нов. Арсемикова, тика болхлой ше волча хьачу а бийха, хьаттар царга:

— ДоттагIий! Вай Зайнапа хинна хатар хой шоана? —

— ХIана хац из?! — аьнна, хаттар деча хьисапе сихха юха жоп делар массаза а елаенна, тIах аьнна йолча Сидельникова Анис. Хар пайда бац, Гаку Гакуевич, новкъостал де деза цунна! — аьлар цо дIахо.

Аьннад — даьннад. Иштта я коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеча № 23 йолча тика коллектива балха стиль, пар шоай дош харцдац.

Коллективо ший йоакхо еш хиларах сакхийра Зайнапа цу сахьате. Кхохкаделар цун бIаргаш, сов гIазъяхарах кхайканза бена тIадам бедар цун бIаргашкара басилга тIа гIолла. Цхьаккха саг висанзар дакъа ца лоацаш. Шийна дулур дирхIаране.

Зайнапа дика хов, ше яхача цIеношка бахараш ший шовзткъе бархI лоалахо хинна ца Iеш, ший бокъонна болча доттагIий шовзткъе бархI дезал болга.

Иштта юхатехар Зайнапа тIера хатар...

Ф. КОРОТКОВ.

РЕВОЛЮЦЕ ДУХЬА ВАЬХАР

Я. М. Свердлов ваь 80 шу дизарга



Революци хилалехьа партийни болх беш ше даьккхача ялхайтта шера пачхьалхьа охранко дийттазза лаьцав Яков Михайлович Свердлов, цхьи ахи шу совгIа ха лаьккхай цо набахтенашка, ялх шу — сибарегIа. ХIаьта из сIийлача дегIара, къаьгга белгалйоалаш юхьи доагаш, баьде бIаргаши долаш вола дегIа могаш воаца саг цIаьхха а деналах вохаш вацар, массаза а тIах аьннеи хьинар долаши вар пролетарски гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме, из юххера а котдаргхиларах бола тешам боабеш вацар.

Халкъ эгтара чIоагIагIа тоIадаь даьллача, халача шерашка бIарг хьа па локхийташ шоай моастагIашта йоккхийчеи зIамигачеи топий цхорч тIалехкаш йолча моастагIчун низ болча крепоста Ленинна цхьана штурме бахарий сий долча когорта царча цхьаннена, Я. М. Свердловна ший дерригача вахара доккха маIан а дега гIозале а корайно къахьегамхой гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме.

Ялхайтта шу даьнна кIаьнк волаш Нижни Новгороде вахар из парте. Листовкаш йоаржаяргара дIаваленнача цунах дукха ха ялалехьа говза агитатори пропагандисти, болхлой забастовкаш вIашагIъехкар хилар. Цахаддаш хьаькъали низи тIабахийта безаш, кхы тайпа уйлаш йолаш барашца кIирбаь къовсам лоаттабе, шникашта духьалъувтта везаш болча, профессиональни революционера дуккхача халача, кхерамерча балха тIара мел гайна из чувенавале а, юххера цхьаккха торо йоацаш волдашехьа а, из даим гора книжкаш тIа хьежаш, истори, политически экономи, философи Iомаеш. Ленина дешашца аьлча, «шийх доахкача воккхача революционера башха-дикача гIулакхех хIарадар ше шийгара гучадоахаш дар цу пролетарски революце баьччо...».

Нахапара, къахьегача халкъацара безам, большевика дикала ларде уллаш бола, гIулакх дизза хьадехаши хьинар совдоахаш бола безам цун хила хьакъ а долаш дегIах боалаш бар. Къе, миска адам дахача Нарыма эгтара даьккъазахча миIингех цхьаннахьа пачхьахьа Iаьдало чукхесса воаллача цо ший сесагага К. Т. Свердловайга (Новгородцевайга) язду: «Берригаш а хIана бац аьнна бараштa дарба даь, е кхы тайпа гIулакхаш даь ваьннав со, масала, письмо, прошени яздаьд, и. кх. дI. Цунах цхьаккха мах эцац аз, из бахьан долаш хIанзалца укказа мел вар цецвоаккхаш хьа а воагIа со...».

Я. М. Свердлова дикача дего а сийрдача хьаькъало а цIена уйла йола нах тIаозар цунна. 1905 шера «товарищ Андрей» яхаш партийни кличка а йолаш, парте Центральни Комитета викал а (цу хана оалаш хиннача тайпара аьлча — агент а) волаш Урале из веначa хана сихха дикача оагIорахьара цIи дIахезар цун. ХIанз дийна бараша дувц, революционни е духхьал болхлошца болча наха юкъе каст-каста хозар, яхаш:

— Новкъост Андрей хIанз массанеца а хьоашал теха ваьннав...

— Андрей массанахьа а хиннав...

— Андрейца дагавала веза...

ХIаьта Андрей цу хана ткъо шу даьнна мара вацар.

Ленина питомцийи соратникийи вахар а гIулакхаш а довза волавелча тамаш па йинча IелургваI цар лаьчай дараш санна дола ткъамаш сел сиха дегIадахкарах, сел хьалха уж революционни наьъа тIа баларах. Белгалдаккха деза, пар шоаш пунах цхьаккха тамаш еш ца хилар. Ер ба Свердлова бустам: «денощца, ханаца а ца дусташ, саготонаш чIоагIагIа ярца диста хьай вахар». Сесагага яздаьча, уж мутIараш тIера хьайийцача письмо тIа къоастам бе безаш лаьрхIадац цо саготонаш елга гIулакхех, практически балхах къаьста хеташ ше воашилга. Из шишегIа кхетадеш дар. Цудухьа кхьачад цунга лаьттан тIа хила тарлучарех эгтара диэзагIа, лакхагIа дола ираз а — коталон сома чам боаккхилга, массаза а ший дег чу лаьттар гуччаьча кхоачашхинна бIаргагор. Дагалаьттар дар капитализм Россена качара йоаккхилга, сага ираза духьа социалистически революци котъялга.

Нагахьа санна Октябрал хьалхагIа а Свердлова партена, халкъа IалагIамате дукха гIулакхаш даьдале, хIаьта Советски Iаьдал чIоагIденначул тIехьагIа ший дерригача, боарам боацаш доккхача хьинарца бора цо болх. Нагахьа санна 1917 шера 7-ча ноябргара 1919 шера 16 мартага — веннача денга — кхаччалца дола цун деноsh сенца дизадар хьожаш техкача цецвоал, селлара чIоагIа йоакхонаши керда дIадоладеш дола гIулакхаши, къамаьлаш, вIашагIкхетар, решенеш тIайийр, лоархIамегIара пачхьахьалкхени партийни болх цхьан сагага ший низаца кхоачашбубаларах, чакхдоахадарах. Духхьал цу хана йиззагIа а пайданагIа а йолаш гучаяьлар «революционер ший гIулакха мутIахьа хилара символ», «практически кхетами практически говзали, нахаца бизза бувзам хилар царна лостам тела харца тардара образ» я Свердлова образ масса а яьхача Ленина дагахинна, цун боккхача кхетама оагIонаш.

1917 шера 21 ноябре болхлойн салтийи депутатий Советий Ерригроссийски Центральни Исполнительни Комитета председателалла хержар Я. М. Свердлов. Цу цхьан ханна парте Центральни Комитета секретаралла а висар из.

«Эгтара хьалхарча социалистически Советски Республике эгтара хьалхарча сага...» поста тIа, Ленина яьхача тайпара, «IалагIмате йоккха организаторски талант» хьаьекхар Свердлова. Советски хана «новкъоста Андрея» леладаьча гIулакхий сурт оттаде хала хургдац. Цу деношкарча документех, цу хана баьхача хIанз дийна болча наха дагадоагIарех. Юххера а из оттадаь даьначул тIехьагIа (хIанзалца из ца оттадеш диса хала хет!) вайна массанена а хьалхашка хьаоттаргья советски, коммунистически гIулакхий, марксистско-ленински хьехамо сийрдадаьхача гIулакхий хьехамера образец.

«Организационни, практически, хIама кхоллара болх дIаболабе беза вай, вахара массе а доакъошка керда формаш хьакхолла еза вай», — йоахар Свердлова Октябрал тIехьагIа дукха ха ялалехьа. Парте хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашде дагахьа инициативаца кIежйоахаш волча цо массе тайпара дегIаккхувлар из шийца болх беш мел волчун, шийна гоннахьара бараш эшабора цо тIерча хьаладика хьежжа сихеи, майреи, шийттареи гIулакхаш чакхдахара.

МоастагIашца, авантюристашца, дIахьдаращца бирса хиннача цо, яьсса принцип а лоархIаш, тIехьашка теттар хетаргахьа дувца хIамаш, нахах ца тешар. «Фийлал йолаш хилара меттел, — яьхад Свердлова, — дегабуам барал вогIа а долаш хIама дац».

Балха тIа волча хана доагIар дизза хьа а дехаш, низашка хьежжа байтар цо хIаранега болх, нахага цIаккха а бала баьхьацар, хIаьта дувлийта гIалаташ дIагойташ хилча, новкъостал тIехь, болхлочоа бохам а ца беш, саг из хилар IотоIа ца а деш дувцар цо. «Кхыметтел из лувча хана а, — дагадоагIаш дувц къаьнарча большевика В. Л. Паншкина, — нагахьа санна цхьанне цхьа кегар баь хилча, унзарвоаккхаш, селлара чIоагIа лувра из, — тIаккха а эгIаздолхацар тхо. Оаха кхетадора, из нийса, гIулакх бахьан долаш лувра».

Цо тIагIертта къовсам лоаттабора бюрократизмаца, законаш нийса чакхдахийта а къахьегамхой бокъонаш кхоачашъйита а гIертар из. Цхьан дийнахьа хьагучадьнна дерригa практически дешаш, кхоаненна аьнна цхьаккха хIама тIехьа ца доаккхаш, ца хьожаш цхьаккха кахат ца дуташ, цу сахьате, пиита къоастадора цо. ХIара болх йисте массаза боал, шоллагIча денна план оттайора, къоастадора, маца, фу дергда, тIаэца, хьаьеха везар малав.

Дукха дувц Я. М. Свердлова ший вахарерча оамалаша а. Цунна, К. Т. Свердловас яздаьча тайпара, «хийра яр доалахьенах йола кIезига, мещански уйла, цIаьрматал, йоакхал. Тхо дай долаш дар новкъосташца декъа кийча вар из массаза а. Цунца цхьана Яков Михайловича гоама яр кагийбуржуазни нигилизм а, зодей доацаш хилар. СибарегIа вахьийта из волча хана а цо моллагIа хIама гIад а вахе дIалора новкъостех бокъонца из эшаш волчоа, цхьабакъда, чIоагIа бехк боаккхар цо хIаране шийна яхаш лелаеча хIамашцара коммунистически гIулакхаш харцахьа кхетадерех, ца хоатташ наьха хIамаех кулгаш деттарех, уж лора ца еш, хам ца беш лелаерех». Ши-шегIа кхетадеш да, цо ший дезалла а цхьаккха тайна гешт деш ца хиннилга, хIаьта цун дезал меца а баьхаб.

Петрограде герзацара Октябрьски восстани кийчъеча хана Советски Iаьдал даьннача хьалхарча, хетаргахьа, цун наькъа тIа эгтара чоалханегIеи халагIеи йолча этапе, даим Ленинца цхьана цIера хьалхарча юхьига тIа, партийни советски балха эгтара лоархIамегIарча участкашка хулар Я. М. Свердлов. «Владимир Ильича чIоагIа дукха везар Яков Михайлович, — дагадоагIаш дувц Ленина секретара Л. А. Фотиевас, — сона сайна дукхаза а цхьана бIаргавайнав Ленини Свердлови, хIаьта сона массаза а хеташ дар, Яков Михайлович Владимир Ильича чIоагIа хьашт долаш саг волга, Владимир Ильич Я. М. Свердловца IалагIмате безаме, тIера хиннилга».

Безамерча, тIерча гIулакхаша вувзар Яков Михайлович къахьегача халкъа берригача къонгашца. Вувза а вувзар, вувзаш хIанзалца хьа а воагIа. «Новкъост Андрей», мадарра аьлча, советски наьха гIулакх деш ва хIанз а — хьинаре хиннача ший вахарца, ший дIайхача дешаца хьокхам а телаш.

Шоай дерригача доккхийча хIамашца, йоачашца а дуIашца а дукха итташ шераш дIаихачул тIехьагIа Советий Мехка таханарча ден чу хьачувоал Я. М. Свердлов воккхагIа вола доттагIа, тешаме новкъост, коммунизм хьалъеш мел боахарашта дийна хьокхам а хинна.

М. АРКАДЬЕВ.
(АПН).

АХКАН СЕЗОНАХ

Ткъо шу даладоал Нохч-ГIалгIай филармоне симфонически оркестр болх беш йола. Сийлахь-боккха Даймехка тIом йистебоаллаше а вIашагIъеллар из.

Дукха халонаш нийсъеннай оркестра, хIаьта а ше болх бе йолаеннача хана денз дика хьокхамаш гойташ хьайоагIа из.

1964-65-ча шера гуйран-Iан сезонах музыка дукха езарашта дIайовзийтай оаха Бетховена, Чайковске, Глинка, Дунаевске, иштта кхыча эрсий, советски, доазол дехьарча классикий а композиторий а вай республика композитора Бексултанова а произведенеш.

Симфонически оркестра концерташка дакъа лоац Ерригсоюзни халкъашта юкъерча конкурсий лауреаташа: Штаркмана, Вильчука, Малинина, иштта кхычар а.

1964—65-ча шера сезонах арахийцар юкъерчеи лакхерчеи дешара заведенешта, иштта берашта лаьрхIа а абонементаш. Абонементни программана юкъе яр Глинкеи, Доргомыжскеи творчествах лекцеш — циклаш, монографаш. Духхьала П. И. Чайковский ваьча денна хетаяь программа яр кийчъяь. ЧIоагIа сакъердаме, дукха нах гулбенна чакхдаьлар нохчийн гIалгIайн музыка концерт, балетни музыка сайре. ХIанз оркестр кийчлуш я Дагестана а Калмыцки АССР-а а городашка гастролаш е яха. Гастрольни концертни программана юкъе я эрсий, советски, доазол дехьарча классикий произведенеш, нохчийи гIалгIайи музыка произведенеш. Симфонически оркестра перспективни плана юкъейоалае лаьрхIад нохчийи гIалгIайи музыка керда произведенеши иштта советски симфонически литература кердадараши.

1964-65-ча шера симфонически оркестра плана юкъейоагIаргья хIанзарча доазол дехьарча композиторий Энеску, Барбера, Бритта произведенеш.

Д. МАШКЕВИЧ,
Нохч-ГIалгIай симфонически оркестра дирижер.

Болх эргабоах

Массехк шу да Грознерча ремонтно-механически заводе партийно-пачхьалкхен тIахьожама комитета болх бу. Цун членийн йоккха опыт я, шоай болх безаш бола специалисташ ба уж. Дукха ба комитете къона, хьинар дола коммунисташ а. Иштта йола коллектив вIашагIкхетарах йиш хиннай хьалхашка уьттаду моллагIа хала декхараш а кхоачашде.

Укх тIеххьарча хана халкъа боахама лоархIамера а чоалханера а декхар а хинна дIаэттад арахецаш йола продукци дика хургйолаш, талхаргйоацаш хилийтар. Москвичашеи ленинградцашеи дунен тIа дикагIа йола продукци арахецара дIаболабаь болам хьал а лаьца тха завода партийно-пачхьалкхен тIахьожама комитето вIашагIъеллар арахецача продукце дикал миштай хьожаш йола комисси.

Дикка уйла йир оаха из болх лерттIа вIаштIехьбаккхара.

Тха завода дукххача участкашка арахецар брак йолаш, дикал во йолаш деталаш, узлаш, кхыметтел бIаргча агрегаташ. Оаха лаьрхIар брак хилара бахьанаш гучадаха.

Участка болх тахка комиссе членех группа хьожайир. Тохкам баьчул тIехьагIа хьахиннар дувца лаьрхIар комиссе заседане. Ший балха юкъе участкай дукха специалисташ — технологаш, конструктораш, технически тIахьожама болхлой юкъеэзаб комиссе. Комисси хьежар буровой оборудоване участка балхага. Цигга гучадаьлар кхоачамбоацараш. Технологически дисциплина телхаеш хилар бахьан долаш кхоалле тIайоацача моттигашка ремонт йора буровой насосашта, дуккхьал ара Iоехка ухкар запасни оатхалаш, капитальни ремонт яьчул тIехьагIа дикка хьажацар турбобураша болх мишта бу, стандартах йоацача колибраех, кхыметтел турбай юхьигех, муфтаех пайда эцар хир доаккхача.

Котельно-сварочни участке ерригa арахецаш йола продукци технологи йоацаш я. Балха юкъейоалаяьяц, пайда ийцабац углекислии газаца электросварка еш йолча аппаратех. Участок уллача моттигага хьежача ший габаритага диллача дIадехараш ка хьежжа яц из.

ХIаьта инструментальни участкага диллача укказа а кхоачамбоацараш гучадаьлар. Инструменташ ухка моттиг готтига, баьде хилар бахьан долаш профилактически осмотр а учет а лелаяьяц. Геттара готта я станочни парке. Iооттае моттиг ца хилар бахьан долаш йолаш яц лакха точность йола, резьбошлифовальни а иштта кхыйола а станокаш. Из йоацаш арахеца йиш яц дика качество йола инструменташ.

Комиссе белгалдаьха уж кхоачамбоацараш дийцар партийни комитете, уж дIадовзийтар завода а цехий а кулгалхошта. Комиссе гучадаьхача кхоачамбоацарий лерттIа уйла йир завода администраце.

Завода директора нов. Сардалашвиле вIашагIъелла комисси сихха дIадаха йолаелар гучадаьха кхоачамбоацараш. Турбобураш тохкам бе стенд кийчйир. Езача оборудованеца ремонт ергIолаш цех хьалъеш хинна диъ шу дар, хIаьта комиссе гучадаьккхачул тIехьагIа сихха хьалийр из.

ЛаьрххIа йоккха габарит йола продукци лоаттаергйола моттиг белгалъяьккхар. ХIанз инструментальни а раздаточни а цехаш дикача, екъача помещенешка я. Цхьабакъда, гучадаьха хинна дерриг кхоачамбоацараш дIададаьхадац. ХIанз а порядок оттаьяц калиберни боахаме, балха юкъера дIаяьккхаяц тишъенна, телха оборудовани, иштта кхы а. Уж кхоачамбоацараш дIадаха къахьегаш я хIанз комисси.

В. БУРЖИНСКИЙ,
Грознерча ремонтно-механически завода партийно-пачхьалкхен тIахьожама новкъостала йолча группа председатель.

Дика хоамаш

ТОЛАШАГІЙОЛА БРИГАДА

Межлаьтта институт ше яьккха ваьлча Беной участке бурув деттачун гІончалла балха вера Исмаилов СаІид. ХІаьта хІанз буровой мастер волаш болх беш ва из. ЧІогІа лаьттан тІоанаш нийслу Беноевски майдане, хІаьта цар новкъарло ю бурув деттараштта. ХІара мастера ший методах бурув детт. Мастера говзал дика Іомаяь, ший методах бурув детта волаевлар СаІид а. Цун бригадо 2—3,5-ен сихагІа тох бурув, хІаьта цхьадолча тІоанашка иттазза сихагІа техад.

Скважинашта бурув тохача хана (ши эзар кубометрга кхаччалца) топпара маркхал боабе безаш хулар, тІоанаша из дукха чубаар бахьан долаш. Из маркхал ца байтара наькъаш лаха дагадехар нов. Исмаилова. КІезига вагІанзар СаІид расчеташ еш, шийна ца ховр дІахеттар воккхагІа волча инженерага Ю. А. Климовга, цеха начальникага А. М. Мучаевга, беседаш йора бурув деттачарца. Массехк методашца тохкам баьчул тІехьагІа, хІалха топпара маркхалца бурув детташ хиннача скважинашта, хица бурув тоха вІаштІехьдаьлар бригада. ЦунагІа боккха пайда хиннаб. Иштта толам баккха Исмаилова ший вІаштІехьдаьнадац. Цунца хьинаре къахьегаш хиннаб цун повкъостий Цударов ІалауДин, Аташев Зоврбик, Хабиев Хьасан, Ремезов Семен, кхыбараш. Планах скважина 13 бетта бурув тоха дезача, 9,5 бетта теха бовла аьнна декхараш тІаийцад нов. Исмаилова кулгалдеча бригада коллективо. ХІанз графикал 12 ди хьалха йоагІа из бригада.

Н. БАГДАНОВА.

ОТЛИЧНИКИЙ МУГІАРАШ ШЕРЛУ

Город Грознерча Старопромысловски районерча эскаре гІулакх де баха дукха кагирхой ба. Царна юкъе ба эрсий, нохчий, гІалгІай, украинцаш, кхыча къамех бола нах. Царех дуккхача нагирхоша шоай воински политически говзал лакх а еш гІалат ца боалаш гІулакх дарах, дукха каьхаташ ух тхога цар эскаре тІехдика гІулакх деш хилар хоийташ. Даьхенна хьалхашка шоай декхар сийленца кхоачашдеш ба уж.

1962-ча шера эскаре гІулакх де вахар тха районера Никифоров Юрий. Цу хана дензз хьа цкъа гІалат ца воалаш, воински дисциплина дика а лелаеш новкъосташта хьокхам телаш хьавоагІа нов. Никифоров. Цудухьа йоаржальча часта Щеча байракха кІала сурт даьинхад цуш, «Советски арме отличник» яха наькха тІа йоаллаю значок а еннай. Цул совгІа аргІах йоацаш цІава отпуск а еннай Юрена.

Дог гІоздоах тха районера эскаре гІулакх де вахача нохчий зІамигача сага Улубаев Бадруддина доахача хьокхамаша. Цхьа шу совгІа ха мара яц из эскаре гІулакх деш вола, цу юкъа шоай часте ший цІи дика дІайовзийтай цо. Воински политически кийчо дина ярах «Советски арме отличник» яха значок а луш аргІах йоаца цІава отпуск еннай цунна а.

Шийна хьалхашка оттадаь декхараш тІехдика кхоачашдарца белгалваьнна ва тІема-форла флоте гІулакх деш вола комсомолец украинец Литовченко Александр. Воински политически кийчон отличник ва из. Иштта эскаре дика гІулакх деш дукха кагий нах ба тха районера.

А. СИЛАНТЬЕВ,
Старопромысловски военкомата сотрудник.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ЦЕКХАР

Юкъарча хьайбашта чІогІа доакъарий база Іалашъе лаьрхІад Гудермеса района «Новогрозненский» совхозе.
терколъе баьннаб даьгІенаши цонаши, деррига доахан мошачей гІожачей доакъарашца Іалашдара гІулакх.

ДІаяхача шерашкарчул дуккха а дукхагІа дІайийнай укх шера баьцаш. Деттача доахана продуктивность эгтара дикагІа лакхъергІйола гІулакх, из доакъарий база чІогІа хилар да. Цудухьа хьалкхедаьд укхаза 400 гектара тІа вІашагІийнавико-кІа, 60 гектара тІа кен, 50 гектара тІа вІашагІийна гидуаргаш, горох, 300 гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІаш.

Хьайбай боахама доккха новкъостал хул укх тІеххьарча хана дуккхача боахамаша бокъо йоацаш йицъялийта, цкъа дІайийна дуккхача шерашка тІаювла баьцаш дІайийча. Цу гІулакха дика хІама карагІдаьлар совхоза специалисташта. Цар кхыча районашкара леха дена фу дІа а дийна, хІанз совхоз 150 гектара тІара люцерна хьакха йолаеннай. Иштта хьекхай гурахьа биинача мукха хьалхара итташ гектараш а.

Укхаза бицбеннабац йол хьакхара нийса хьалха йолла силос лаьттах йоллара а. ХІара кхоабача Іатта лаьрхІа 400—500 тонн кийчъе еза из. Хьалхара тоннаш хІанзле а кийчъяь яьннай. Моша доакъараш хуле хургъя шура а.

Шура дукхагІа яккхара юккха говкъостал ду шурий хьоаналга хьежжа алапи тела оттадаро. 3,2 процент мара лакха ца хинна шурий хьоанал 4 процентага кхоачаш лакхьеннай хІанз.

А. МАГОМЕТОВ.

Шура дукхагІа йоакхх

Шалин районерча «Джалка» совхоза цхьоалагІча отделене доахан ахканара даьгІенашка доажаде дІадига дукха ха я. Ферма кхийшка Іаьсий мара дисадац.

Усманова Хадишат я укхаза ший зІамигача Іаьсаница йоаллаш. Кхыча Іаьсий лeладерий санна дукха гІулакхаш да цун а де дезаш — Іаьсашта искусственни шура молае еза, скотникаша ена сийна буц юае еза. Іаьсашта лу концентраташ, цар рациона юкъейоалаю микроэлементаш а. Иштта дика кхабари Іунал дари бахьан долаш сихха дегІа а ух тоа а лу Іаьсий. Юккъера лаьрхІача ден-бус хІара Іасилга тІаккет 450—500 грамм дулха. Отделене зоотехника тхона дувц:

— Ер шу доладелча денз 202 Іаса даьд тхона. Деррига Іаьсий гІаьтъа да.

— ТІаккха миштта латт шун ферме шурий гІулакх?

— Шура хІара денна лакхлу, — аьнна жоп делар специалиста. Доакъар цар мадуъа да хьайбашта — уж даж дІайийнача баьцатІа — кен тІа, мукха тІа, вика тІа, гороха тІа. Дукха ха я укхаза доахан кхозза детта. ХІара денна доахангара йоакхх ши тонн гаргга шура. Хьалхарча квартале планал совгІа 70 центнер шура яьккхар хьайбаш леладераша, хІаьта пхе бетта план а тІеххоачашъяьй. Совхоза отделене май бетта пачхаьалкхенна дІаелар 600 центнер дикагІа йола шура.

Шура алсамъяьккха ха хьаттача денз кхы а чІогІагІа хьинар айденна къахьегаш ба хьайбаш леладераш. Шура луча доахана продуктивность лакхъяра тІехьара социалистически ях ди тІехьа шерагІа яьржаш латт. Доярка Шахидова Зарета ший групперча хІара Іаттагара 13 килограмм шура йоакхх ден-бус. Иштта лакхара хьокхамаш доахаш ба доиркаш Шаипова Ковсар, Мусаева Заги. 14 шу да Джанаралиева Кужуса доиркалла болх бу. Хьалхле лелаеча доиркийчарел лохагІа дац цун балха хьокхамаш а.

ВорхІ класс йистеяьккхачул тІехьагІа ферме балха ера Лугаева Рабу. Деррига а 18 шу мара даьннадац цунна. Цхьабакъда, боккхагІа болча доиркаел тІехьа ца юсаш ка а йоалаш болх бу цо.

Укх шера хьайбаш леладераша лаьрхІад фермерча хІара Іаттагара 1800 килограмм шура яккха. ХІаьта, дуккхача доиркай шо-шоай декхараш да. Цар дош деннад кхоабача хІара Іаттагара 2000 килограмм шура яккха.

Ферма бригадира коммуниста Исмаилов Хьамзата, отделене управляюще Джанаралиев Вахас, зоотехника Албекова Фаинас, ферма ерригача коллективо а-шоай хур ду, дІадахача шера санна укх шера а Шалински управлене гІолла фермага хьалхара моттиг яккхийта гІерташ. Дика вІаштІехьбаьккхаб укхаза къахьегам. ХІара доиркана доиз квартале, бетта, итт дийнахьа шийна хьалхашка латта декхар. Дийнахьи буси хьайоаккхача шурий учет лелаю. Доиркаша даьха балха хьокхамаш дувц производственни совещане.

Ферма коллектив дог тийша я семилетка тІеххьарча шерара шура яккхара план ханал хьалха ше кхоачашъергхиларахи, продукцега дІабода мах лохбергхиларахи.

А. МАГОМЕТОВ.

Хьалха латтача опыта школа

Грозненски нефтемаслозаводе 1964 шера денз дукха къахьийгад хьалха латта опыт балха юкъеяхьара. Цу гІулакхах дика беркат а даьлар. Парафин даккхара технолотена юкъе дика керда гІулакх дихьад № 4 йолча установка оператора-новатора нов. Д. А. Горьковоя. ГІулакх миштад аьлча, даьтта дІакъестадеча установкашкарча вакуум фильтрашта эшаш да фильтраци ю кІада хаддандза ший хан-ханнахьа мелача растворителаца дулнага; цо бизза юхаметтаоттабу цун фильтраци яра низ. Болх беш йола хІара фильтр сменах (6 сахьата) цкъазза юлаш я. 15 минут ха йохийт из операци ярга. Операцеш нийсей технически говзал йолаши чакхъяхара чотах из ха 7—8 минута лоацъяьй нов. Горьковоя. ХІаьта операцеш геттара дукха я царна юкъейолх е операцеш: задвижка дІакъовлар, фильтра тІа бедал яхар, юкъерчей лакхерчей вакуумий системах фильтр дІакъоастаяри дІакъовлари, кхыяраш.

Фильтро пайдана бола болх бу ха дукхагІа хилийтарал совгІа, цу гІулакхо кІезигйолийт растворитель йоахъярга ухийта Іы, из бахьанце шера 2 эзар сом гаргга ахча кходу.

Из кердадар юкъедихьад заводе ерригача даьтта дІакъестадеча установкашка, хІаьта цо йоагІаш йола технико-экономически эффект а лу.

Нов. Горьковая дІадоладаьр Къилбаседа-Кавказа социархоэе хьаллаьцца ца Іеш, мехка малхбоалехьарча мехкаьтта чакхдоахача заводашка а хьаллаьцад. Цига а я укхазара яраш санна йола даьтта дІакъестаду установкаш.

Иштача гІулакхаца, хьалха латта балха хьисап дІа-са телилга тха предприятел арахьа дІадаржаш доагІа, из республикерча кхыча заводашей фабрикашей хьаллаца а деза.

Цу даькъе чІоагІа доархІаме да тха завода ремонтно-механически участка слесара нов. А. В. Сапунова опыт дІайоаржаяр. Нов. Сапунова йоккха производственни стаж я (40 шерал тІех). Цунна дукха еза ший слесара професси, хІаьта хадданза из толашагІа хулийташ хьа а воагІа из. Дукха къахьега деза болх нийсбелар цунна центробежни насоса е электродвигатела вала тІара вІашагІхуиттара муфташ хьаяха йийзар. Уж муфташ вала тІаехк йІоах а йийя, вала айхха тІа а теІа чІоагІьенна йоахкаргйолаш. Цудухьа дукха къахьега дезаш хул уж тІера хьайоахаш.

Из болх аттача баккхар духьа нов. Сапунова кийч а яь лелаю ший тайшара йола гидравлически съемник. Цо чІоагІа тІатеІна йоалла а загал теха йола а деталь 30—40 минута хьайоаккх.

Тха заводе из операци алхха механически цехе Сапунова чакхйоах. хІаьта из центробежни насосаш йолаш йолча кхыча предприятешка лелаяр пайдана а да.

Нов. Сапунова доладаь из керда дар Грознефтехимзаводий объединене кулгалхой новкъосталца эгтара хьалха леладе даьлар укх шера апрель бетта химкомбинате.

Белгалде доагІа химкомбинате хІама ца деш дуккхача хана яьдахиларах мукх йиа пайдана йоацача аьнна хинна деталаш эксперименташта кийчъяь хинна хилар. Нов. Сапунова балха метод цкъаза массанахьа юкъекхахьа йиш йоацилга дІахьокха аьнна даь дар из. Цхьабакъда нов. Сапунова, цу экспонаташка, хьажа а хьежа, ший приспособлени кийчъяьчул тІехьагІа, камаьхал а йоалаш чакхдаькхар муфташ тІера хьайоахилга, хІаьта цу гІулакхо берригаш цецбаьха гІад а бигар. Цул тІехьагІа вІашагІъеллар из опыт химкомбинате дІайоаржаяра йола школа.

Шеко йоацаш да хьалха латта къахьегама методаш вай республика предприятешта юкъе дІадоаржадарой вІаши дІа-са телароі предприятей технико-экономически хьокхамаш дикагІа хилийтарай хьаеча продукце дикал лакхъярай новкъосталергхилар.

И. АРУТЮНОВ,
ГНМЗ керттерча инженера заместитель.



Республика школай лакхехьарча классашка экзаменаш дІайолаеннай 1-ча июне.

ХІанз шоашта хьалхашка эттар бехктокхаме ха йолга дика кхетаду Грознерча № 22 йолча дешархоша. Дика кийчбеннаб уж экзаменашка.

Сурта тІа: хІанз экзаменаш дІалуш ба Грозненски № 22 йолча школа дешархой. Шоана бІаргагу дото медаль эцара кандидат вола 11-ча «б» классера дешархо Экажев Азгири «М. Лермонтовеи Л. Толстойи творчествера патриотизм» яхача темах сочинени язъеш воал из.

Московски пачхаьалкхен университета физически факультете деша ваха уйла я гІалгІай зІамигача сага.

Н. Кобиашвиле сурт.

Шекара свекла хьувкъаяра

ХІара гектара тІара 200 центнер шекара свекла йоаккхаргъя я аьнна тІаийца декхараш кхоачашдара къовсам лоаттабу Ножай-Юрта района «Заветы Ильича» цІи йолча колхоза Герихлнов Зелимхана кулгалдеча звено членаша.

Шоашта гІачІоагІъяьча 20 гектара тІа оасар даь йистебоалаш латт свекла лелаераш. Шийна енна задани кхоачашъю хІара болхлочо.

Цхьан сменах 1,5 норма тІеххоачашъеш ба Хаджимуралова Ловда, Яхъяева Ирабу, Эрзимова Муку, Батаева Аьсет. Балха дикал лакха йолаш къахьег хьалха латтача коллективо.

Цар кулг кхийттача кхаш тІа оасар дисац, хІаьта хьатІаьннача свеклана культиваци а яй.

З. ЭСАМБАЕВ.

КЪАХЬЕГАМХОШТА ЭШАЧУН— ХАДДАНЗА ЙОАКХО

Укх тІеххьарча шин шера моттигерча Советашей городерча боахама организацешей хьал а яь, наха чухоьша дІаеннай 115 эзар квадратни метр совгІа чуІе моттиг. 3 эзар совгІача дезалга дика кийчъяь квартираш кхаьчай. Моттигерча Советашкей ведомствашкей гІолла хІанз хьалъеш латт 56 эзар квадратни метр чуІе моттигаш.

Кхы а хьалъеш латт тикаш, кафеш, столовеш, укх гарггарча хана Катаяма цІерахча поселке хьеллар гъя шозза вІаштІаръяь «Березка» яха тика, шеррача ассортиментах йохкаш кхачан продукташи промтовараши а долаш; вокзала гаьна йоацаш хьалъергъя «Лакомка» яха кафеи книжкаш дохка керда тикеи, йистейоаккхаргъя «Динамо» стадиона юхе халъеш латта «Спортивни» яха кафе а Ленина улица тІа махкдаьтта института общежитена нийсса дехьа оагІорахьа хьалъеш латта «Студенчески» яха кафе а. ДукхагІча даькъе керда йохкаш йолча районашкаер шу чакхдалалехьа хьалъяь йоаккхаргъя кхы а 8 тика.

Наха эша гІулакхаш тоадара укх гарггарча шин шера чухь Победаи Мираи проспектий саьнга хьалъе езаш я моллагІа а шийна эша гІулакх дайта йиш хургйолаш йола дуккхазза вІаштІаръяь бахача наькха гІулакхаш ду йоккха салон, Окружной улицагІа укх шера хьалъяь яла езаш яр шоллагІча этажа тІа дика ателье а лохерча этажа тІа столови а хургйолаш йола къаьстта хьалъеш латта здани. Укх гарггарча хана Гудермесски шоссех хьаелларгъя цІагІа лелаеча чоалханерча техникана ремонт ергйола комбинат.

Вай городе бахача наха цІагІа эша гІулакхаш делга тоадеш баьча боккхача балха нийсса цу цІенхашттара кхоачамбоацараш а хиннад. Массехк масала доаладергда аз: чуІе цІенош хьалде аьнна 1963—1964 шерашка хьахийца хинна ши миллион сом совгІа ахча дІадахийтадац, цудухьа торо хиланзар 600 гаргга квартира хьалъе, цу бахьанех эксплуатаце дІа ца луш йисай 500 бера моттиг йола берий бешамаши яслеши, пайда ца эцаш дисад иштта дарбан учреждениеш хьалъе аьнна хьахийца хинна 70 эзар сом а.

Кхы дикагІа латтац коммунальни боахама предприятеш хьалъяра хьожадаьча ахчах пайда эцара гІулакх. Укх шин шера пайда ийца даланза да Калинина поселке бани хьалъе, Старопромысловски районе водопровод йилла, иштта кхыйола коммунальни боахама объекташ хьалъе аьнна хьахийца цхьа миллион совгІа ахча.

Пишлош еча организацей кулгалхошкара нн. Н. Н. Сидоровгара, Я. В. Окошкингара, Я. С. Берковичагара вай хьадех, укх шера хьахийца ахча пайда ца эцаш доа ца дара практически гІулакхаш чакхдоахилга.

Къахьегамхошта эша гІулакхаш дІахо тоадара де деза хІамаш дувц халкъо хержараша районни а города а Советий сессешка, горрайсоветий массазара комиссеш даим хьеж бахача наха цІагІа эша а коммунальни а гІулакхаш тоадара балхага. Районий а города а Советий исполкомаша цхьадола балхаш ду бахача наха гІулакх деча нийслуш дола кхоачамбоацараш дІадахара.

Шерра яьржай йитта еза кисе хІамаш а химическе цІенде деза барзкъаш а цІагІа чу а ухаш дІакхахьар санна йола гІулакх дара форма а. Уж тайпа керда бакъахьара гІулакхаш денна дукхагІа хулаш латт наькха бытовой вахаре. Цар хьахьокх быта служберча болхлоша шоай декхар кхетадеш хилар.

Керттерча даькъе Окружной, Катаяма цІерахча поселке Ленински Октябрьски районий къилбаседенгахьарча даькъа тІа бахача наха хий, электросердало, газ чуйиллара, трамваяши автобусаши дукхагІа хилийтара, путепровод сихагІа хьалъяра хьакъехьара декхараш хьожаш а кхоачашдеш а да.

1965 шера ГІойтІарча хьасташкара хий хьадиллар бахьан долаш йиш хилар Октябрьски района къахьегамхой хица дикагІа Іалашбе. Старопромысловскии Ленински районаш хица дикагІа Іалашъяра 1961 шера денз Шолже хьасташ доахаш латт, хІаьта июнь бетта уж хий тела доладеннача тІехьагІа тоалургда города къилбаседенгахьара даькъа хица Іалашделга. Шолжера хьачудуллача хих цхьа дакъа Старопромысловски районе даха дезаш дар, цхьабакъда, Грозпромстроя гІишлонхой болхлошта эшинача боараме турбаш ца хилийтар бахьан долаш Грозпромстроя Спец СМУ (н. Карамышев) балхаш совцийтад, хІаьта 1965 шера хьахийца хиннача 300 эзар сом ахчах пайда ийцар деррига а 86 эзар сом мара а дац. «Грозпромстройи» «Севкавстрояи» тресташа лерттІа де дезар дац из лоархІамера гІирс турбашца Іалашбара, хІаьта эшараш 400 тонн гаргга я. Старопромысловски района къахьегамхой хица Іалашбара эша турбаш хилийтара сихагІа оарцагІвала веза «Севкавстроя» треста начальник нов. Цуракян.

Городе хозей цІеней хилийтара духьа лелаеча яхье дакъа лоацаш я города ерригa районаш, итогаш яьчул тІехьагІа хьалхара моттиг хьожаяьй Заводской района — из яхь йолае дагадехачоа, аргІанара итогаш ергья Ерригсоюзни унахцІенон ди тІаккоачаш, районий къахьегамхоша тоаде деза город тоаяри цун санитарни хьал дикагІа хилийтари духьа деш дола балхаш.

Районий городийи Советаша еш йола йоакхо, бакъдар аьлча, укх статья тІа дийца боахама дешаш къоастадарах кхоачамбеш яц.

Бахача наха деш дола бытовой гІулакхаш тоадара оаха беча балха юкъе кхоачамбоацараш дукха да, тха декхар да кхоачамбоацараш денна дІадахар, дика мел дола хІамаш дебадар, коммунистически общество хьалъяра даькъе советски органий лоархІам лакхбар.

П. МИНАЕВ,
Грозненски горисполкома председатела заместитель.

Жа ларга доладеннад

Наурски районе эттара хьалха жа ларга йолаелар «Россия» яха колхоз. Ларга жа Іул эттара хьалхагІа Майорски хуторерча пункте дигар воккхагІа волча жа Іуно Аскаев Хьусейна, цул тІехьагІа ларга дугарга воккхагІа волча жа Іун Хаджиева Умара Іулаш.

Жа ларга бахийтаб опыт йола, шоай гІулакх дика довзаш бола жа лоргараш. ЙислагІа шу да агрегата начальника Михаил Петрович Вострикова из болх бу. Массехк шу да кІодарч чарх декхара болх беш Егор Толоконников, Петр Неткачев, Константин Никифоров хьабоагІа. Жа лоргарий керттера декхар да брак йоацаш, цІена тха хьадаккхар. Цу балхага лаьрхха хьожаш ва Михаил Петрович Востриков.

Хьалхарча денношке а денз дика дІаболабир болх жа лоргараша. Къаьстта дика болх бу опыт йолча мастераша Ашаханов СаІидей цун вошас Ашаханов Закирей. Царех хІаране 120—130 процент кхоачашъю шоай балха норма.

Жа лоргача пункте болх беча наьха къахьегам овсарагІа хилийтар духьа кхача кийчбелга вІаштІехьдаьккхад, чуІе моттигаш кийчъяьй царна.

К. СОТОВ.

Коллектив бІубенна я

СаьмуІашкарча сомий консервай завода продукци Нохч-ГІалгІайчу яйза ца Іеш, цун доазонел гаьнна арахьа а йовзаш я.

ХІара шера дукхагІа хул завода арахеца продукци. Укх шера 6300 эзар условни банка консерваш арахеца езаш я завод, уж хул дІадахача шера планаца нийсйича 180 процент.

Арахеца продукци иштта совъяккха йиш хургъяцар завода керда техникеи технологии производствана юкъейихьаецаре. Йизза механизаци яь яьннай томат-пюре, баьца дaарий маринадаш, томатни сокаш, сомий сокаш хьаеш йола линеш. Цхьацайолча процессашта механизаци яьй кхыча линешка а. Цу балха тІа дика къахьийгар завода воккхагІа волча механика нов. С. Муртазалиева, слесара-сварщица А. Г. Лабазанова, кхычар.

Керда хьабаьнна сомий баьца даарашн хьачуэцарай чакхдахарай еш йола кийчо хІанз яь йоалаш латт. Атта дацар уж балхаш де, дукха халонаш нийсъелар юххьанца. Керттерча даькъе уж халонаш латтар оборудованешей цехаштей ремонт яра эшача материалашца, инструментаца, запасной оатхалашца завод лерттІа Іалашъяь ца хиларах.

Къаьстта чІоагІа уйла е езаш гІулакх да сезонни болхлой лахар, завод хица Іалашъяр, кхыдараш. Завода хий дилла дезаш я «Чечингсельстрой» трест, цхьабакъда укх шера цу даькъе даь цхьаккха а хІама дац. Нагахьа санна керда хьабаьнна сомий баьца даараши цхьатарра чудоладалалехьа хий хьачудилла ца доале, из ца тоъар бахьан долаш консервни продукци 50 процент кІезигагІа арахеца езарйолаш я.

Цул совгІа, халонаш кІезига хургьяц сомий баьца дaараши цхьатарра чуэца доладеннача хана а. Цхьабакъда, 1965 шера план кхоачаш а тІеххоачаш а е лаьрхІа я ший хьинарах бІубенна йола завода коллектив.

А. МУСЛИМОВ,
СаьмуІашкарча сомий консервни завода производства заведующи.

САНТО-ДОМИНГО ІОУХА ЦІИЙ

Санто-Домингерча хьалах сабаре дувца хала да сона.

ЗІамигача республикана селла къизача тайпара беча низах цецдаьккха а ца Іеш, Вьетнама улицашка цІий Іомехкадеш империалисташа лелаеча кердача авантюрах а цецдаьннад дуне.

Бакъда, тхо, латиноамериканхой, цу хІамаша цецдахац. Тхона яьча човнашта муа бе кхец. Тхона дагадоагІа Мексикагара цкъа хІама теха Европа цхьадолча доккхийча мехкий дар миссел лаьтта дІадаькхха. Цу хана а ше бакъйора Вашингтона: порядок оттае езар, американски граждаиий вахар лораде дезар, йоахар цо...

ЦІаккха а цхьанна хана а саг Іехаве йиш йоацача цу тайпарча тийшача балхаца империалисташа цІийш яьккхар Никарагуа, дІалаьцар Панамски канал, масехказа чугІертар Кубана, шоай тІема кемашпара дов дир Веракрус яхача города, сий доадир Вальнараисорча Чиле пачхаьалкхен байракха, низах чилийски моряккашка из Іоча а яхийта. Массехк бІаь агрессивни акт яьчул тІехьагІа цар карайоалайир Пуэрто-Рико, ший мохк бехка гаулейтер цига доал де Іо а хоавеш.

Дерригача дунен тІа чІоагІлуш, дегІайоагІаш латт эгІазло. Советски Союзо Кхерамзлен Советe оттаьй Доминикански Республикера американски интервенташ арабахарах йола дика кхетаеш а хоадам болаш а йола предложенеш. Дунен халкъашта юкъерча керттерча политически аренана гаьна долча мехкий правительстваш а, масала, Чиле правительства а цІенхаштта духьала я американски оакхарий хьисаперча политикана.

Мексикански правительства хоадам болаш харц лерхІ ВІашагІкхийттача Штатий бІеха гІулакхаш.

Москва, Калькутта, Джакарта, Монтевидео, Каракаса, Гуаякиль яхача а кхыча а городашкарча студенташа йоккха демонстрацеш яьй, цар хьахьекхар вай заман къона деггаш чІогІа новкъа долаш, эгІазлаха зуламе агресси харцъеш хилар.

Боабаьраш а човнаш яьраш а бада хІанз Санто-Доминго улицашка. Американцаша герзашца кийчбаь а уж хьалха латта а бандиташ цІеношка чулелх, маІанах, кхалнах, бераш доаду цар. Боабаьраш дІа ца боахаш, човнаш яьраш бІайха боагача маьлха кІала са увзаш ухкийташ селла чІогІа я бирсал, къизал.

Фу хиннад американски политически деятелашта? Дерригача дуненна ховш да уж гера деча фабрикантaшпарча бувзамех тийша болга, уж тІемах пайда боаккхачар оагІув хьаллоацаш болга. Из деррига дІалаьрхІача а кхетаде хала дац Вьетнаме а Доминикански республике а цар леладер. ЧІогІа цецвоаккхаш да цхьа бахьан а даккха йиш йоацаше дерригача дуненна бІаргагуш зІамига халкъаш шоай кортамукъа хилара йола бокъо йохаяр, наькха сий доадар.

Хьаьрбаьнначоа тара ба уж деятелаш. Стивенсонаш низаш дара акташ бакъе гІерташе а Никсона новкъостал ду грухильо дезала — американцаша ткъаь итт шера Санто-Доминго трона тІа воагІаевча экзотически деспота, аьккханна.

Цкъа президента Хуан Боша журналисташка дІахьекхар трухильона дІаенна хиннача 60 дворецах цаІ. Даарца-маларца кийчдаь дар истолаш, хІаьта кухня а «веза хьаьша» тІаэца кийча яр. Дувцилга доацаш цецбаьлар журналисташ ватерклозет цІеначa дошох яьлга гучадаьлча.

Иштта ва из ткъаьи итт шера мехкара хІара уйла е венна саг вувш хинна американски фаворит, цу тайпарча нахах хьалйизаяр цо набахтенаш, хІаьта нах боабарах рекорд а цунга яр. ХІанзалца хьа цу тайпарча диктатора гІайгІа еш ба американцаш. Цудухьа из санна хургвола заместитель трона тІа хоавар духьа цІерацей турацей Доминикански Республикана туржаІ тІаоттадаьд цар.

Конгресса кердача составана хьалхашка 21 мае ше къамаьл деш Чиле президента Фрея аьлар, Санто-Доминге американцаша леладу бІеха гІулакхаш политически морала принципанца тарлуш дац, хІаьта американски пачхаьалкхений Организаци хаьдда эшаргъя, аьнна.

Боккъалдар аьлча, уж нийса дешаш да, цьабакъда, тІехьа аьнна да-кх американски пачхаьалкхений организаци хьогге а ехай. ОАГ-а сессе Монтевидео ши шу хьалха Кубана духьалара агресси бакъъяра госдепартамента цхьа голос ийшар. ХІаьта из кора а йир. Из голос елар Ганте делегата, цунах президента Дювальена 9 миллион доллар делар американцаша. Дунен политически арена тІа иштта гІулакхаш леладу американски Іаьдала даьша. Щий, доллараш, хІаьта цкъаза цІенача дошох хьаяь хІамаш.

Цхьабакъда, из политика цкъ дІахо ла йиш йоацаш селла Іовдала, кІезига, оакхарий хьисапе, къиза а сий доацаш а я. Американски политиканташта духьал ювл сомлуш, чІоагІлуш латта халкъий, дунен тІарча цІена уйла йолча наькха эгІазло. Агрессораш эшаргба юххера а.

Пабло НЕРУДА.
(АНП).

50 КЪАМАХ БОЛЧА СТУДЕНТИЙ САЛАІАР

Патриса Лумумба цІерахча халкъий доттагІлен Университета дуккхача къамех болча студентий дезало дика салоІаргда укх ахканарча каникулашка.

— Цхьаболча студенташа каникулаш дІахьоргъя шоай даьхене а, кхыча мехкашка а. Юхебисарий салоІилга вІаштІехьюаккх оаха Советски Союзе, — аьлар студенчески отдела начальника заместитела Станислав Демьяновича.

Цкъазза 425 саг а водаш шин сменах салоІаргда цар Іаьржача форда йистошка хоза Іалама долча моттиге Макопсе. Студенташта долча гІулакха форда йисте йолаш я йоккхий йоа... коттеджаш, столови, спортивни городок. Укхаза цар даккъа лоацаргда университета II-ча ахканарча спартакиаде. Студенташа дездергда Инде, Индонезе, кхыча мехкий а къамий цІейш, дакъа лоацаргда Латински Америка традиционни карнавале.

Молдаве вІашагІйолларгья кхоъ лагерь: Кошница, Маринеште, Слободзея. Цига салаІа йиш хургъя 800 сага.

Студентех цхьабараш гІоргба Ленинграде, Киеве, Риге. Москва-Вильнюс — Рига яхача маршрутах 50 саг гІоргва «Дружба» поездаца.

Университет цІи хеза я дунен тайп-тайпарча мехкашкарча студенташа дакъа лоацаш йолча ший художественни самодеятельностаца. ЛаьрхІа да самодеятельни артистий кхоъ бригада Псков, Вологда, Тамбов, Архангельск яхача городашка яхийта.

Тха студентех цхьабараш гІоргба Гуржеге, Туркмене, Узбекистане, Азербайджане. Царна йовзаргья цу республикай хозагІа йола моттигаш, советски наьха вахар, къахьегам.

Ахкан хана студенташ дІа-юха ухаргболаш дийца да Ростовски, Саратовски, Киевски, Харьковски, Вильнюсски университеташца.

ДІадахача шера университете вІашагІделлар «Планета къонала» целинни отряд. 18 мехкара 70 саг дІаязвелар цу отряде. Цар болх бир Казахстана къилбаседе «Новоникольский» совхозе гІишлош хьалъеча, дукха доттагІий корабир царна совхоза кагирхошта юкъе. Университета 100 совгІа студент укх шера юха а гІоргва целинни районашка.

В. РОМАНОВ.
(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІ. 3 июнь 1965 шу.

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ЧУРЧА ТОРОНЕХ

Коммунистически общество хьалъяра хиланза даргдоацаш гIулакх да ялат, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагIа йоахилга. Из сий дола декхар кхоачашделга тIадежад эггара хьалха вай колхозаштеи совхозаштеи.

Мишта кхоачашду из МалгIабика районерча «Ингушский» яхача совхозо?

Дукхача доакъоех латташ бокхха боахам ба «Ингушский» совхоз. цо дIалоац МалгIабика районерча дIадувча лаьттаех нийсса аханел совгIа дараш. 1957 шера вIашагIбеллача цу боахамо шерра-шера зенаш а хулаш чакхдоах ший боахама-финансови шераш. Цо паччахьалкхенна дIа ца луш юс итташ а бIаьш а тоннаш ялата, дулха, шурий, юрта боахама производства кхыйола продукци. Во хьувкъ цита юртбоахама культураш (гектара тIара йоал ка болча ялатий 7—10 центнер), лоха я хьайбай продуктивность (юкъера лаьрхIача хIара IаттагIара йоаккха шура 900—1200 килограмм, юкъера лархIача деннеи бийсаннеи тIаккхета дулх 140—180 грамм), хIаьта из бахьан долаш сов лакха ба продукце, къаьстта а хьайбай продукце единица яккхарга дIабоа мах а.

1964 шу «Ингушский» совхозо чакхдаьккхар 398 эзар сома зе а хулаш. цунах 44,2 эзар сом лаьттанпарча боахама кхоач, хIаьта вож юхедисса дукхагIа дар — хьайбай боахама.

Хаттар ца оттадича валац: сел кIорча сурт хилара бахьан малагIа да? — Эггара хьалха из да продукце, къаьстта а хьайбай продукце единица яккхарга планал совгIа IалаьмагIа дукха мах бохийташ хилар. Кхоачам боллаш доакъараш кхелац хьайбашта совхозо ше. Ховш да, хьайбай боахама дерригача доакъошкара дарегIа продукци яккхара керттердар боахамо ший кхашка доакъараш кхедари дика тоаенна цонош-даьгIенаш лелаяри долга. Цхьабакъда, доакъарий база «Ингушский» совхозе эсала хилар бахьан долаш ца тоъаш хинна доакъараш хIара шера кхыча боахамашкара ийдаьд, хIаьта ийдеча доакъарашка дIадоалар, уж хьатIаоза транспорт оттаяргеи кхыча гIулакхашкеи дIадахар а тIехьа лаьрхIача, 2—3 зза дезагIа хиннад боахамо ше кхедаьрел.

Хьайбаш леладеча фермашкарча халача балхий процессашта яь механизаци геттара эсала хилар бахьан долаш дерригаш а хIана дац аьнна дола балхаш — доахан деттар, помешени цIенъяр, кхо арадаккхар, доакъараш дахкар, кхыдараш — кулгаца деш да, хIаьта цунах къахьегама овсарле лохлу, алапи совнагIа дIадода, цудухьа продукци яккхарга дIабода мах а лакхлу.

Совхозе геттара во латт зоовет болх, хьайбай зоотехнически племенной учет, царна гIулакх делгеи уж кхоабилгеи, хIаьта из бахьан долаш шура кIезиг ца яла, деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача хьайбашта тIаккхета дулх, жена тIера доаккха тха кIезиг ца дала, доахан Iахара ца диса, доахан ца дов йиш яцар. Масала, алхха цхьан 1964 шера дайнад: 53 бежан, 437 устагIа, 352 хьакха. Хьайбаш Iахара дисари дахкаш дараш лерттIа дахкилга вIаштIехьа ца даккхари бахьан долаш унахцIена Iаса-устагIа кIезига хьахул. Цига хIара 100 Iатто даьдаш 56 Iаса, 100 устагIо — 60 Iаьхар, цхьан нана хьакхапа юкъера лаьрхIача 4,4 хурск мара. Хьахила дезаш дола дукха хьайбаш хьа ца хулаш дисарах а дикка зе хул совхоза.

Къоастаданза деш да совхозе доаханна мала хий хулийтилга. Хьакхий базагара дIа мел иккхача хьайбаш леладеча фермашка гаьннара (10—15 километр) тIаккхухьаш меладу доаханна хий. Деррига доахан хица лерттIа IалашдаргIа IалаьмагIа дукха хий эш, хIаьта хIанз хий тIаккхухьаш дукха автомашинаши тракторашии йоллашехьа а, лерттIа вIаштIехьа даланза да хьайбашта хий лоаттаделга, из ханнахьа тIа ца дахьаш, хий ца молаш хьайбаша бIарчча деношдоахаш моттигаш нийслу. Уж бахьанаш воча оагIорахьара Iаткъ хьайбай унахцIенонией продуктивностай, совбоаккх продукцега дIабода мах.

Цу бахьанех лакха хилар хьайбай продукци яккхарга дIабода мах 1965 шера хьалхарча квартале а. Планах 22 сом мара дIалахийта лаьрхIа ца хиннача метте, шурий цхьа центнер яккхарга дахал 35 сом, хIаьта дулха цхьа центнер яккхарга планах лаьрхIачул иттазза дукхагIа мах бахаб, е 60 сома метта — 600 сом.

Фу ду «Ингушский» совхозе гIулакхаш тоадара КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума исторически решенеш хинначул тIехьагIа?

Эггара хьалха, «Ингушский» совхоза болхлоша, специалисташа, цун IалаьмагIе йоккхача коллективо, дерригача советски халкъо а санна, чIоаггIа дегаш гIоадаьнна тIаийцар юртбоахама производства деррига доакъош наьха санна айдара тIазерзаь йола КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш.

Уж решенеш кхоачашъяра совхозе чакхъяха кийчъяь а чакхйоахаш а я мероприятей бIарчча комплекс. Тоабеш латт фермашта чухьара зоовете ринарни болх, хьайбай зоотехнически племеннойи учет.

ВIаштта массехк шера юртбоахама продукташ ийяра чIоагIа планаш оттаяро, цхьайолча юртбоахама культураштеи хьайбай продукташтеи керттера маьхаш тIатохаро, хIаьта иштта дезагIча маьхех продукташ ийяро а КПСС ЦК мартовски Пленума исторически решенешка белгалъяьча юртбоахама предприятешта чIоагIа гIойлене йолча кхыча положенеша а «Ингушский» совхоза йоккхий торонаш лу шийгарча халача хьал тIара а яьнна, республике хьалха латтача рентабельни боахамий мугIарашта юкъеяхара.

Кхаш леладар ялата проблема къоастаяра доархIаме гIулакх хинна ца Iеш, хьайбай боахам тоаме дегIабоалабергбола чIоагIа доакъарий бала хьаяра чIоагIа аьттув болаш а хилар кхета а деш, кхашкара балхаш лаьрххIа леладу совхозе: цига оттга а яь, кхоачашъяьй бIаьстан юхье культураш дIаера план, цу планах шоай боахамера деррига доахан дIазза IалашдергIолча тайпара дIайийнай культураш.

Цхьадола балхаш даьд хьайбаш леладеча фермашкара гIулакхаш тоадара а. Болх вIаштIехьбоалаш латт нов. Алероев Махьмад управляющи а нов. Гадиев Макшарип зоотехник а волча хьакхарч кхоабача базе. Укхаза я 3776 хьакха, царна юкъенана-хьакхарч: керттера яраш — 347, цкъа яхкаргьяраш — 236, чуоттаяь латташ — 1571. Царна тIаккхетийта лерхI 30 тонн дулх. Чуоттаяь кхоабаш латта хьакхарч сен бершеи шо-шоаш а ханашка хьежжа а яьча группашта йийкъай, тоаденнад царна деш дола гIулакх, кхоабилга, лелаелга. Свинарникашка хий кхоачам дикагIа бу, фуъ баа самокормушкаш оттаяьй. Чуоттаяь латтача хьакхарчий еррига группаш дикача хьал тIа я, тоаенней. Хьакхарчий базе моша конвейер вIаштIехьяьккхай. ДIайийнай: 6 гектара тIа доакъарий ябакхаш, 22 гектара тIа люцерна, 130 гектара тIа вIашагIаъабаь кен-горох, иштта кхы дI.

800 Iаса вIашагIа а теха дажа кхувла Iулаш даьд, хIаьта хIанз дажа дохийташ да уж.

Паччахьалкхенга шура йоткара план хIанз а кхоачаш ца йой а укх тIеххьарча хана кIезиг-дукха тоаденнад шура яккхара гIулакх а. Масала, 1965 шера 4 бетта 65 килограмм дукхагIа яьккхай шура хIара кхоабача Iатта лоархIаш дIададахача шера цу ханналца яьккхачунца нийсйича.

М. ИНАРКИЕВ,
зоотехник.

ДУКХА ВЕЗА ХЬЕХАРХО

Советски района Алибастровски 8-шерарча школе Нунаев Махьмад хьехаш вола ялхлагIа шу да.

— Тха Нунаев массарел дикагIа вола хьехархо а хьинаре общественник а ва, — йоах школа директора нов. Ибрагимова. Дукха веза Махьмад цунца болх бераштa, дешархошта, юрта бахача берригача наха. Педагога болх дика бовзаш, дешархошта коммунистически кхетам балара дика къахьегаш ва нов. Нунаев.

Дика ба цо хьехача лакхерча классашкара дешара боарам а. Цу классашка литературах тIехьавусаш цхьаккха саг вац. Успеваемость а дисциплина а бIаь процент я.

Духхьала классе болх баь ца Iеш, берий дай-ноаной болча вахе хул из. каст-каста царца беседаш ю, бераш мишта деш дувц, дийша боацачарна керда газеташ деш, иштта кхы а.

Педагог ва е колхозхо ва аьнна къоаста ца веш моллагIча сага новкъостал ду цо.

Я. ЦУЕВ.

Наьсарен районера хоамаш

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАША БАРКАЛ ЙОАХ

Укх деношка культура болхлой профсоюза обкома клуберча нов. Пискунова кулгалдеча художественни самодеятельноста бригадо Наьсарен районе концерташ увттадир.

ХьалхагIа районни культура цIагIа доккха концерт а оттадаь, шоллагIча дийнахьа гаьнна даьгIенашка хьайбаш леладераш болча хьоашалгIа бахар уж.

«Экажевский» совхоза СурхотIарчеи Аьлти-Юртачеи отделеней шурий-товарни фермашка хьайбаш леладерашта оттадир цар концерташ.

Белгалдаккха деза концерте дакъа лоацаш хиннараша хIаране шоай номераш дика кхоачашъяь хилар. Хьожаш бараш дукха беце а хьайбаш леладераша бокхкача безамца тIаацар уж. ХIара номер кхоачаш массаза ю дIаьхха тIоараш тохаш баркал оалар.

Къаьстта чIоагIа дезаделар ладувгIараштa П. Головина тIехьапандар а локхаш Головин Александра даьха «Грозный», «ХьунагIара Iуйре» яха иллеш, иштта кхыйола номераш а. ЛадувгIараштa чIоагIа белам баьккхар, товр де гIийртачун дагалаьттар кхоачаш ца хилар дувцаш Пискуновеи Потаповеи йийшача интермеде.

Бригада программа юкъе яр цхьан актах латта «Божье наказание» яха пьеса. Цу тIа футтара бу поалтувсарашеи хьежача нахеи балех доахаргда яха уйла йола нах. Цу пьесацара шоай ролаш дика ловзайир Архипова Иринас, Зеленская Валентинас, Головина Александрас.

ХIара концерт массаза оттаду «Халкъашта юкъерча хIанзарча хьалех долча цхьаьолча дешаех лаьца» беседаш еш хилар парте Наьсарен райкома болхло нов. Смирнов.

Шоашта сакъердам барах доккха баркал а аьнна художественни самодеятельноста бригада дакъалацархошка каст-каста шоаш болча ахар дийхар фермай хьайбаш леладераша.

Цар дехар кхоачаш а деш самодеятельность каст-каста уж болча ухаргья аьнна хет.

В. МАРЗИЕВ,
собкорр.

ТИША АЬШК ГУЛДУ

Янларе вахачоа гурга бахача наха наIар тIа увтташ лела бераш. Уж ба тиша аьшк гулдеш лела 11-шерарча школа дешархой.

Укх шера шийтта тонн тиша аьшк гулде аьнна декхар тIайийцад цу школа дешархоша. ХIаране ший нормал совгIа 10 килограмм аьшк дIачудала лаьрхIад. ХIанз из кхоачашдеш ба уж. ХIанзале 3,5 тонн тиша аьшк дIачуденнад дешархоша, хIаьта пхи тонн хилдал тиша аьшк школа коа а улл. Тиша аьшк дукхагIа гулдара хьалхара моттиг дукха яхье баьннаб пионерашии комсомольцашии.

ТIайийца декхар сийленца кхоачашде гIерташ, цхьаккха мукъа минут йоа ца еш къахьегаш ба Янларерча 11-шерара школа дешархой.

Ш. ГАНИЖЕВ.

Реконструкци яьчул тIехьагIа

Укх шера вай республика дукхача районашка санна Наьсарен районе а хиш дехкача лаьттаех дикагIа пайда эца лаьрхIа ба. Ховш ма дий хиш дехка лаьтташка мара из дIале йиш йоацилга.

Цу гIулакха фу балхаш деш да шо, — аьнна хаттар дича Наьсарен-Вокзалерча АМООС управлене начальник волча Абадиев Iийсас аьлар:

— Тха система, гIулакх деш я кхаь республика хий дехкача лаьтташта. Укх тIеххьарча кхаь шера еш я Къилбаседа-ХIирий АССР-е улача керттерча гIишлона реконструкци. Из болх дедара делабаьб.

Цхьабакъда, хIанз реконструкци еш дола балхаш подрядчикаша а сихдаьд. Цар лаьрхIад реконструкце керттера балхаш укх шера июнь бетта чакхдаха. ХIанз Тирка чура Алханчуртский канале хьаувзача хин дебит цхьан секундах 17,5 кубометр я. Реконструкци чакхъяьнна яьлча из секундах 36 кубометр хьаувзаргда. Цо торо хулийтаргья бIаьш гектараш совгIа лаьтта хий дилла.

Каста республика колхозашкеи совхозашкеи хий детта установкаш кхоачаргья.

Дика болх баьб укх шерарча хьалхарча квартале АМООС управлене болхлоша. Хий дехка сеть цIенъяреи эксплуатационни мероприятейн квартальни план 106 процент кхоачашъяьй цар.

Къаьстта белгалдаккха деза проектировщика Арчакова, плотника Тангиева, шофера Чеканова болх дика бир.

М. ВИСАНГИРЕЕВ.

БОЛХ ТОАБАРА

Заводашка, школашка, предприятешка ДОСААФ-а членаш дукхагIа хилийтара дукха мероприятеш дIаккхухь оаха.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа советски наха карагIдийнна турпала гIулакхаш кагирхошта дувцийт тIема ветеранашка.

ЧIоалIа теркам тIабохийт тха общества арме баха декхарийла бола кагирхой кийчбара. Спортивни разряд йоацаш кагийча нахах цаI арме ца вахийта лаьрхIад оаха. Масала, школашка заводашка, предприятешка, хьежорга топаш етташ яхьаш дIаккхухь.

Районе дукха ха йоацаш нийса топ кхоссача хьалхара моттиг яккхара хиннача яхье дакъа лоацаш 300 саг хилар. Гитлеровски Германи эшаяь 20 шу дизара хетаяь «Электроинструмент» яхача заводе а Наьсарен мельзаводе а хиннача яхье дакъа лаьцача дукхагIа бараша 3-гIа, 2-гIа кхьметтел цхьоалагIа а разрядаш йоахаш шоай лакхара говзал хьахьекхар.

ДукхагIа бола ДОСААФ-а членаш «Электроинструмент» яхача заводеи Экажкъонгий-Юртарча юкъерча школеи ба. ДОСААФ-а юххьанцарча организаце председатела нов. Итазова кулгал а деш Экажкъонгий-Юртарча школе вIашагIъелла болх беш я авиамоделистий кружок, дика вIаштIехьъяьккха дIахьу укхаза хьежорга топаш еттара яхьаш, «ТIем тIа даьхача толамий цIа» хьадийлад.

Болх во бац Наьсарен района Пхьилекъонгий-Юртарча, Iаьли-Юртарча, Долакха-Юртарча, кхыча школашкарча юххьанцарча организацеша а.

Укх шера ДОСААФ-а комитете хьаелларгья мотоциклисташа, шофераша, радиоминимум IомаергIола курсаш. Цу массадолчо торо хулийтаргья ДОСААФ-а обществана чубоагIача кагирхошта квалификаци яла.

З. ГАЗДИЕВ,
Наьсарен района ДОСААФ-а общества председатель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АМЕРИКАНЦАША БОМБАШ ЕТТАРА ДУХЬАЛАРА ПРОТЕСТ

ХАНОИ, 31 май. (ТАСС). Нео Лао Хак Сат яхача парте ЦК массазарча комитета член а Нео Лао Хак Сата герзашцарча низий лакхехьарча командоване викал а волча инарала Фун Сипасата Лаосерча дунен халкъашта юкъерча Комиссега 4 мае послани яхьийтар Лаосерча больницашта къахетам боацаш бомбаш чуеттарахи доадарахи ВIашагIкхийттача Штатий гIулакхаш харцахьа лоархIаш, яхаш хоам бу вьетнамски информационни агентства.

1965 шера 22-ча мае, йоах послане тIа, Таиландера хьатIаяьхкача американски самолеташа бомбаш чуйийттай, дов а чудаьд Луан-Прабана къилбаседа-малхбузенгахьа уллача Муонг-Сиерча пагодана, цига служба йолча хана. Из дов дар бахьан долаш боабаь а човнаш яь а дукха монахаш ба. Цу районерча больницана а иштта бомбаши топаши чуйийттай американски самолеташа. Боабаь а човнаш яь а дукха унахой ба.

Послане тIа дунен халкъашта юкъерча комиссегара хьадех бокъонца цу гIулакхах де дезар дар а США-га 1962 шера Лаосах лаьца яь женевски соглашенеш кхоачашъяйтар а.

КОММУНИСТИЙ СИЙ ДУ

ПАРИЖ, 31 май. (ТАСС). ЦIе байракхашии дийна зизаши бе а доахкаш итташ эзараш парижанаш баьхнар селхан Пер-Лашез яхача кашмашка шоай социализма, прогресса, машара идеалаш дерригача прогрессивни адамий байракх а хинна латта парижски коммунараш сий деш дагабохар духьа.

Шин сахьата хилар французски къахьегамхой торжественни шестви коммунарий Пенаи Французски коммунистически парте а къахьегамхой ЕрригъюкъарчA конфедераце а кулгалхой тIалаьттача трибунанеи хьалхашка гIолла.

Вежарашха долча мехкашкара

МЕХКАШКАРА ХОАМАШ «ИНТЕРМЕТАЛЛ» БОЛХ БЕШ Я

Будапеште Байзы яхача улица тIа я металлургически промышленноста даькъе вIаши гIулакхаш леладара йола дунен халкъашта юкъерча организаце «интерметалла» штаб-квартира. Цу организацена чубоагIа ялх социалистически мохк: Болгари, Венгри, Германски Демократически республика, Польша, Советски Союз, Чехословаки.

«Интерметалла» директора венгерски инженер-металлурга Михай Остатне АПН-а корреспондента дийцар:

— Тха керттера декхар да «Интерметалла» чудоагIача мехкашта юкъе Iаьржача металлурге продукци дIа-юха хувцар. Металлургически промышленноста изделеш сов хилча а эшаш хилча а тхога хоам бу цу мехкаша. Укх шера шоллагIча ах шера денз «эшачун а хилча бакъахьа хетарий а» хадданза учет лелаергья оаха, электронно-вычислительни машинашца къестадергда «Интерметалла» чудоагIача мехкашкарча металлургически предприятей заказаш. Цо торо хулийтаргья кооперированеи производства специализацеи совленех бизза пайда эца.

И. КУЛЬЧАР.
(АПН).

г. Будапешт.

ХИМЕ КЕРДА ГИГАНТ

СОФИЯ. (АПН-а корр.). Свиштова яхача дунайски городе хьальеча химически комбината проект оттаяь яьннай. Кастта укхаза хьалъяь яргья Болгаре химически индустре эггара йоккхагIчарех йола предприяти, хIара шера 40 эзар тонн целлюлоза арахецаргья цо. Цун ларда тIа хьаергья целлофан, искусственни хьоаса, шелк, кхыйола а материалаш.

Свиштовски гигант болх бе йоаенначул тIехьагIа республике хIара сага сих арахеца искусственни хьоаса 4,9 килограммага кхоачаргба. ЧIоагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкашка вахачоа кхоачачул дукхагIа хул из.

Кердача химически комбинате оттаергья Советски Союзера ена хIанзара толашагIа йола машинаш.

«ПРИБАЛТИКЕРА МАШАРА КIИРА» ДОЛЧА

БЕРЛИН. (АПН—ГДР-а Панорама). Июне хургда традиционни «прибалтикера машара кIира». Из кIира чакхдаккхара вIашагIъелла организационни комитето прибалтийски мехкашкарча артистий выступленей тайп-тайпара программа кийчъю Советски Союзера Германски Демократически республике Доаккхача театра скрипачий ансамбль ярга сатувсаш ба. КIиран концерташка дакъа лоацаш хургба операн балетеи Варшаверча Доаккхача театра, Стокгольма королевски опера солисташ, Норвеге, Финлянде, Дане, дрездениски филармоне артисташ.

ШИН ЦIЕННА — ЦХЬА ОПАЛУБКА

БУХАРЕСТ. (АПН — Аджерпресс). Говза технически керда хIама балха юкъедоаладаьд румынски гIишлоихоша. Цар хьаьйй 80 метр йIаьха а йолаш лувжаш йола шолха опалубка, хIаьта цун новкъосталца цхьайттазза вIаштIардаь цхьатарра ши цIа хьал а даьд.

Уж гIирсаш хьалдеча болх беш цхьа башенни кран хиннай, хьалхагIа хиннача лувжаш йолча цхьан опалубкаца цIеноп хьалдеш хиннадаларе йиъ кран эшаргьяр.

Кердача технически методо торо хилийтар бетон хьатIаккхухьилга пайданегIа долча тайпара вIаштIехьдаккхийта, гIишлоша балхаш сихде, наьха къахьегам аттача баккха.

«ВАЙ ТКЪОАЛАГIА БIАЬШЕРЕ»

ВАРШАВА. (АПН—Арпресс). 6-ча июне денз 12 июне кхаччалца цу девизах лоацачаметражни фильмай дунен халкъашта юкъера шоллагIа фестиваль хургья Кракове. ХIанзле тайп-тайпарча мехкашкара 80 киноленга кхаьчад укхаза. Ши бIаь режиссер-постановщик раьза хинна картинашка хьожача дакъа лаца.

ДикагIча фильмашта совгIата лаьрхIа ялх преми оттаяьй. Царна юкъе я Гран при — Краковски горсовета председатела лаьрххIа йола преми. Фестивала дунен халкъашта юкъерча жюрена керте латт профессор Ежи Теплиц.

Премеш мел яьха картинаш фестиваль вIаштIехьъяьккхача Польша дIаэцаргда.

ЗАГРЕБСКИ МАГИСТРАЛА ТIА

БЕЛГРАД. (АПН—ТАНЮГ). Республике эггара доархIамегIа лоархIача магистрала тIа — Загреб-Киева яхача машиннаькъа тIа электрификаци яра балхаш дIадоладаьд. Ер шу чакхдоаллаш 229 километр хулача наькъ тIа электропоездаш йолайолийтаргья монтажникаша, инженераша, техникаша.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Кепа а теха араьяннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганды агитаци отдела «Агитатора блокнота» июньски (11) номер.

«КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш — вахаре!» яхача рубрика кIала кепа теха я КПСС обкома юртбоахама отдела заведующе Ф. Юрченко «Дика чакхдаккха ялаташ чуэцилга» аьнна керте яздаь статья.

«Агитколлективай декхараш» яхача даькъе кепа техай «Лаккхе идейно-художественни боарам, чулоацам болаш хилийта гойтара агитаци» яха редакционни статья.

«Семилетка гIа» аьннача рубрика кIала я И. Платонова яздаь «Гудермесски тепловозе» яха корреспонденци.

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхех лаьца номера тIа кепа теха я «Алжире тахан» яха П. Ефимова статья.

Агитатора долча новкъостала номер тIа йолаяьй арахеца продукци дикагIа хилийтара, производстве брак йоацаш болх бара тIехьа къовсам лоаттабаро фу ду хьахьокхаш йола цифраши бакъдараши.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ДИКА БРИГАДИР

Дика кулгалду дукхача шерашка ше керте латтача баьца дааpаш кхедеча бригадана Моосаев Абусаида. Дика организатор хиларал совгIа ший бригада механизаторашна боккха кхетама болх бу цо. Цудухьа, шоай болх дика Iомабаьб, доккхий къахьегама толамаш доах цун бригада членаша.

Укх шера 57 гектара тIа дIадийнад цар баьца дааpаш. ХIара гектара тIара планах 110 центнер баьца дааpаш чуэца дезача 180 центнер чуэца декхар тIаийцад бригада. Гурахьа лаьтта аьхачул техьагIа минеральни удобренеш тессар цар. БIаьсти из лаьтта дIа а хьа а иозза аьха а аьха хIара гектара тIа шишша центнер суперфосфати 30 килограмм дусти тессар.

ХIанз шоаш дIайийнача культураш а еасар, гувнаш деш, нилхъеш ба бригада членаш.

Хан-ханнахьа культурашта тий дехкар чIоагIа доархIаме доархI Моосаев Абусаида. Цудухьа, хIанз хий дилла кийчо еш ба цун бригадера механизатораш.

Белгал ца баьхача йиш яц Моосаев бригадера тIехдика къахьегаш бола механизатораш: Мудаева Банаши, Гихаева Чоба, Ибрагимова Халиш, Асхабова Зоя, кхыбараш. Шоай дийнахьара норма 180—200 процент кхоачашъю цар.

М. ПОЗЮЧЕНКО.

«IАЬРЖА ДОШУВ» ЛЕХАШ

Старогрозненски бурув деттача контора мастера Ремеслов Александра кулгалду бригада шерагара шерага дика къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа. Соакха № 641 йолча скважина 3900 метр кIоарга бурув а тохаш мехкдаьтта кIеж тохийтар цо.

Цу толамо кхы а хьинар совдаькхар бригада. Къаьнача майда тIа мехкдаьтта доалла моттигаш дIахо а тахка йолаелар из.

Укх шера № 643 йолча скважина бурув тохаш я бригада. Цига тоха деза бурув 4400 метр. Лакхерча мелашкара мехкдаьтта техка ца Iеш, лохерча мелашкара мехкдаьтта тахка лерхI цар. Графикал хьалха бувлаш бурув а тохаш, хIанзлехьа цу скважина теха, бурув 4030 метр я.

Къаьстта дика къахьегаш я Ремеслов Александр керте латта бригада, цун гIончаш И. Загидуллин, М. Бикреев, Р. Мовладиев, И. Айдаев, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — «Нохч-ГIалгIай лаьтта леладерхо» яха передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Кавказа халкъа ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.40 — Дагестански поэта Гамзатова «Ломи пхьагали» яха фаьлт (эрсий мет.). 8.40 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.10 — Шопена фортепьянаи оркестраи лаьрхIа концерт. 16.35 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — Коклюшах дола лора хьехамаш (нохчий меттала). 17.00 — «Гудермесе» яха очерк (эрсий меттала). 17.15 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Къонал» яха передача (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — «Шоана, юртара къахьегамхой» яха концерт.

УКВ: 9.00 — «Городах лаьца стихаши ашараши» яха концерт-обозрени. 9.55 — «Даннанеи хьунагIа бархI бери» яха радиопостановка. 10.44 — «Илли алархо Абрамов Георгий» яха передача. 11.30 — Чюрлиониса «Форд» яха симфонически поэма. 19.00 — «Массаза хилац мовлат моллана» яха пьеса монтаж (нохчий меттала). 19.25 — Димаева иллеши ашараши. 19.50 — «Хьеже а йIовхал лац» яха спектакль. 21.53 — «Ромеои Джульеттаи» спектакла Крылатова даьхача иллей сюита. 22.07 — «Оперетта турпалхой бал» яхача эстрадно-музыкальни постановка.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.35 — Свердлов ваь деадкъа шу дизара хетаяь передача (нохчий меттала). 18.50 «Таджихонаца вIацагIкхетар» яха телевизионни фильм. 19.10 — «Лоаман кхалсат» яха телевизионни журнал (гIалгIай меттала). 19.40 — Дошо хьоаса. Репортаж. 19.50 — Телевизионни кердадараш. 20.00 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.15 — «Тхоашта тIаех оаха цIи» яхача телевизионни фильма кхоалагIа сери.

Город Грозне, Крымски переулкагIа, 13, вахача гр-нина Бабаев Григорий Ивановича суде деннад город Грозне, Наурски улицагIа, 7 — «Б», яха ший сесаг Бабаева Галина Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.



КЪУЛБЕХЬАРА ВЬЕТНАМ. Ер кхоъ сурт даькккхад «Камера Пресс» яхача английски агентства корреспондента Джемса Пикерелла Къулбехьарча Вьетнаме. Цар хьаькхош сайгонски марионеткай эска ращцарча оавхарий хьисапе бийрзача палачий бе вахача ахархочоа тIанхаьча доакъазал.

ТАСС фотохроника.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахарел, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05371. Заказ № 3244.